

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

MERLIIN ORUMAA

Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden potentiaali sijoitustoiminnassa

LIIKETALouden KOULUTUSOHJELMA
2020

Tekijä Orumaa, Merliin	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2020
	Sivumäärä 47	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden potentiaali sijoitustoiminnassa		
Tutkinto-ohjelma Liiketalous		
<p>Opinnäytetyössä tutkittiin kehittyvien- ja reunamarkkinoiden potentiaalia sijoitustoiminnassa. Työssä vastattiin kysymyksiin, minkälaisia sijoitusmahdollisuuksia Suomesta löytyy kehittyville- ja reunamarkkinoille sekä minkälaiselle sijoittajalle sijoituskohteet parhaiten sopivat. Lisäksi opinnäytetyössä tutkittiin yleistä taloustilannetta, taloustilannetta kolmesta kehittyvän markkinan maasta Kiina, Intia ja Venäjä sekä kolmesta reunamarkkinan maasta Kenia, Bangladesh ja Vietnam. Opinnäytetyössä todettiin, että useammalla valikoituneista maista talouskasvu on nopeampaa maailman keskiverto talouskasvuun verrattuna. Tutkimuksessa tutustuttiin sijoittamisen riskeihin kehittyvien- ja reunamarkkinoiden osalta. Riskit muodostuvat pääosin maariskeistä, valuuttariskeistä sekä ilmastonmuutoksen riskeistä. Empiirisessä osiossa laadullisena tutkimuksena haastateltiin kahta salkunhoitajaa sekä valtio-omisteisen sijoitusyhtiön ekonomia. Tämän lisäksi tarkasteltiin neljän eri sijoitusinstrumentin sijoitusperiaatteita sekä MSCI indeksien menestymistä.</p> <p>Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden maissa on havaittavissa potentiaalia, mutta samalla riski on korkea ja monimuotoinen. Potentiaali voidaan nähdä suurissa megatrendeissä, maiden nopeassa kehityksessä, väestönkasvussa, teknologian kehityksessä, leapfrogging -ilmiössä, sektorijakauman muutoksissa, hajautuksen hyödyissä sekä riskin ja tuoton välisessä suhteessa. Kiinnostusta herättää ihmisten kohtaloaistoinen vaikutus, jolloin ihmisten on vaikea nähdä muutosta, joka tapahtuu hitaasti. Ihmiset uskovat kehityksen suunnan pysyvän saman kaltaisena, vaikka tosiasiaa kulttuurit sekä valtiot kehittyvät ja muuttuvat. Kehitys on nähtävissä myös valtioiden markkinaluokitusten muutoksina. Nämä markkinat sopivat korkean riskinsietokyvyn omaavalle sijoittajalle, jolla on pitkä sijoitushorisontti. Parhaaksi sijoitusmuodoksi Suomesta näyttäytyivät rahastosijoittamisen eri muodot. Opinnäytetyössä tutkittiin salkunhoitajien salkunhoitotapoja, näkemyksiä salkunhoitamisen eri keinoista ja salkunhoidon korostuneesta merkityksestä kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla. Opinnäytetyössä ilmeni, että monien rahastojen takana toimii laaja ryhmä asiantuntijoita apunaan laadukasta informaatiota valintoja tehdessä ja riskeiltä suojautuessa. Opinnäytetyön valmistelun aikana konkretisoitui riskitekijänä koronavirus, joka ajoi pörssit laskuun ympäri maailman. MSCI indeksien mukaisesti kehittyvien markkinoiden indeksi on menestynyt maailman indeksiä paremmin, kun reunamarkkinoiden indeksi taas keskivertoa heikommin.</p>		
Asiasanat Kehittyvät markkinat, reunamarkkinat ja rahastosijoittaminen		

Author Orumaa, Merliin	Type of Publication Bachelor's thesis	Date April 2020
	Number of pages 47	Language of publication: Finnish
Title of publication Emerging and frontier markets potential as an investment		
Degree programme Business Administration		
<p>The thesis researched the potential of emerging and frontier markets as an investment. Thesis answered to questions what kind of investment possibilities are found in Finland for the markets, and to define the profile of a possible investor. In addition to these the thesis researched general economic situation, the economic situation in three emerging markets, China, India and Russia, and in three frontier markets Kenya, Bangladesh and Vietnam. It was found that several selected countries growth was faster comparing to general growth of the global markets. Research also explored risks when investing to emerging and frontier markets. Risks arise mainly from country risks, currency risk, and risks concerning climate changes. In the empirical section qualitative research was carried out interviewing two portfolio managers, and a state-owned investment company's economist. Additionally, the thesis examined four different investment instruments principles and the success of different MSCI indexes.</p> <p>The potential is evident when examining emerging and frontier markets, yet the risks are high and diverse. This potential can be seen in future megatrends, rapid development of countries, population growth, technological development, leapfrogging -effect, in sector breakdown, devolution benefits and in the ratio of risk and profit. Subject creates interest when researching people's destiny instinct. This instinct is blurring individual's capability of noticing slower changes. People tend to believe the direction of development maintaining similar, when factually cultures and nations are constantly changing. Development is also seen in changes of the market ratings of the countries. The researched markets are suitable for an investor with high risk tolerance and a long investment horizon. Most suitable form of investment turned out to be investing in different forms of mutual funds. The thesis revealed that many of the funds are managed by a wide group of professionals with high-quality information in order to ensure the decision making and protecting the fund against risks. During the preparation of the thesis coronavirus concretized pulling markets worldwide to steep downhill. According to MCSI indexes, emerging markets index has performed on a better level compared to MSCI general world index, whereas the frontier markets index has been weaker than the general index.</p>		
<u>Key words</u> Emerging markets, frontier markets & investing in funds		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 MAIDEN JAKAUTUMINEN ERI MARKKINALUOKITUKSIIN	8
2.1 Kehittyvät markkinat	8
2.2 Reunamarkkinat	9
3 SIJOITTAMISEN LÄHTÖKOHDAT	11
3.1 Riskit sijoitustoiminnassa kehittyvien ja reunamarkkinoiden näkökulmasta..	12
3.2 Hajauttamisella pienennetään riskejä	14
3.3 Osakesijoittaminen käytännössä.....	15
3.4 Sijoitusrahastot käytännössä.....	16
4 TALOUDELLISET NÄKYMÄT	20
4.1 Kehittyvien maiden taloudellinen tilanne.....	20
4.1.1 Venäjän hidas kasvu, suuret luonnonvarat.....	20
4.1.2 Intia tavoittelee kasvua haasteiden edessä	21
4.1.3 Kiinan toimet vaikuttavat koko maailmaan	22
4.2 Reunamarkkinoiden taloudellinen tilanne	22
4.2.1 Kenian nopea kehitys	22
4.2.2 Bangladesh lupaavaa kasvua, haasteena väestön köyhyys	23
4.2.3 Vietnam hyvät kasvuodotukset sekä keskiluokan jatkuva kasvu	23
4.3 Vuonna 2020 toteutuneet riskit vaikuttavat taloudellisiin näkymiin Kiinassa ja Keniaassa	24
5 MIKSI TARKASTELLA KEHITTYVIÄ JA REUNAMARKKINOITA SIJOITUSKOHTENA?.....	25
5.1 Maapallon väestönkehitys ja painopisteen muuttuminen.....	26
5.2 Sijoittajan riskinsietokyky sijoitettaessa kehittyviin- ja reunamarkkinoihin ..	27
6 ASIANTUNTIJOIDEN HAASTATTELUT JA RAHASTOJEN ESITTELYT	28
6.1 Miten kehittyvien- ja reunamarkkinoiden potentiaali on tunnistettavissa?.....	29
6.1.1 Yhden sopivan ajattelumallin löytäminen mahdotonta.....	29
6.1.2 Megatrendien mahdollisuudet.....	30
6.1.3 Leapfroggin -ilmiö	31
6.1.4 Sektorijakauman muutokset saattavat yllättää	31
6.2 Riskejä korostetaan enemmän kuin onnistumistarinoita	33
6.2.1 Valuutan liikkeet merkittävänä riskitekijänä	33
6.2.2 Evlillä makroriskien hallintaprosessi osana ennakointia	34
6.2.3 ESG merkitys korostuu	35

6.2.4 Evli 12 kuukauden aktiivinen salkunhoitomatkka	36
6.3 Mitä sijoitusvälineiden välillä kannattaa huomioida.....	38
6.3.1 FIM Kehittyvät Markkinat ESG Sijoitusrahasto.....	38
6.3.2 FIM Frontier C.....	39
6.3.3 FIM Kehittyvät Korko	40
6.3.4 Evli Emerging Frontier	41
6.3.5 MSCI Indeksien menestyminen.....	42
7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	43
7.1 Potentiaali nähtävissä samoissa teemoissa	43
7.2 Riskit ovat monimuotoiset.....	44
7.3 Kehittyvät- ja reunamarkkinat vaativat sijoittajalta korkean riskinsietokyvyn	44
7.4 Suomesta sijoittaessa rahastot toimivat hyvänä sijoitusinstrumenttina.....	44
7.5 Talouskasvu näyttää korkeammalta	45
7.6 Opinnäytetyön tulokset tiivistettynä.....	45

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Aiheeni muodostui syksyllä 2019 lukiessani Hans Roslingin kirjaa Faktojen maailma. Kirja antoi sysäyksen oman faktatietouteni päivittämiseen ja samalla siirtämään katseeni kohti kehittyviä maita sekä maailmantalouden mahdollista painopisteen muutosta kohti. Olen kiinnostunut sijoittamisesta, ja kirja herätti mielenkiinnon kehittyvien- ja reunamarkkinoiden tarjoamasta mahdollisesta potentiaalista sijoitustoiminnassa. Suuntaukseni opinnoissani on rahoitus ja olen saanut teoriaoppia sijoittamisesta koulutukseni ansiosta.

Sijoitustoiminnan potentiaalisista kohteista, tai maailma talouden muutoksia emme pysty ennustamaan. Ammattimaisilla tutkimuksilla ja analyyseillä voidaan kuitenkin ennakoida ja varautua tuleviin muutoksiin suhdanteissa eri markkinoilla ja erilaisissa tilanteissa. On tärkeää huomata, että muutos on jatkuvaa ja että muutos avaa myös tilaisuuksia erityisesti sijoitustoiminnassa. Tähän pohjaten myös muutoksen tuomia mahdollisuuksia on tärkeää tutkia sekä analysoida, päästäkseen kiinnostavimpiin sijoituskohteisiin osalliseksi.

Ihmisillä on luontainen kohtalovaisto, joka ohjaa ihmisiä ajattelemaan samankaltaisen kehityksen suunnan itsestään selvänä. Kohtalovaisto näkyy myös ihmisten käsityksissä samojen maiden jatkuvasta edistymisestä ja tuottavuudesta. Tätä kohtalovaistoa moni ihminen noudattaa myös sijoituksia tehdessään. Esimerkiksi monet näkevät lännen olevan jatkuvan edistymisen ja tuottavuuden varmana. Kuitenkin vuonna 2008 talousromahduksen jälkeen kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) ennusti kehittyneille valtioille kolmen prosentin vuosittaista kasvua. Viiden seuraavan vuoden aikana maat eivät päässeet kyseisen kasvutavoitteen tasolle. Lopulta IMF laski kasvuodotuksensa kahteen prosenttiin. Samaan aikaan IMF raportoi, että nopeaa kasvua noin viiden prosentin tasolla, toteutui samoina vuosina reunamarkkinoihin sijoituvissa maissa kuten Afrikan Ghanassa, Nigeriassa, Etiopiassa, Keniassa sekä Aasian Bangladeshissa. (Rosling 2018, 189.) Sijoituksia tehdessä on näin ollen tärkeää kiinnittää huomiota myös muihin kohteisiin, kuin lännen tarjoamiin tutumpiin ja näin näennäisesti varmempiin markkinoihin. Mikäli sijoittaja on halukas saamaan rahalleen suurempaa tuottoa, on uskallettava ottaa suurempia hallittuja riskejä.

Opinnäytetyölläni etsin vastauksia seuraaviin kysymyksiin kehittyvien ja reunamarkkinoiden sijoittamisen potentiaalin ja riskien selvittäminen, minkälaisia sijoitusmahdollisuuksia Suomesta on löydettävissä näille markkinoille, minkälaiselle sijoittajalle ne voisivat soveltua. Opinnäytetyöongelmani tutkii myös rajatusti kehittyvien markkinoiden taloustilanteiden osalta tarkemmin Venäjää, Kiinaa ja Intiaa sekä reunamarkkinoista Bangladeshia, Keniaa ja Vietnamia. Työssä selvitetään ensin kehittyvien ja reunamarkkinoiden määritelmät, jonka jälkeen tutustutaan yleisesti sijoittamiseen, tämänhetkiseen taloudelliseen tilanteeseen, tutkitaan mikä voisi tehdä kehittyvistä ja reunamarkkinoista potentiaalisen sijoituskohteen, tarkastellaan Suomesta löytyviä sijoituskohteita kehittyville- ja reunamarkkinoille sekä tutkitaan aihetta laadullisen lähestymisen valossa perehtymällä asiantuntijoiden näkemyksiin kehittyvistä- ja reunamarkkinoista sijoituskohteena. Viimeisenä esittelen opinnäytetyön johtopäätökset.

2 MAIDEN JAKAUTUMINEN ERI MARKKINALUOKITUKSIIN

MSCI jakaa maailman markkinat neljään eri kategoriaan: kehittyneisiin, kehittyviin, reuna- ja eristäytyneisiin markkinoihin. Kyseinen jaottelu tehdään maiden taloudellisen tilanteen, ulkomaisen sijoittajan oikeusturvan sekä aseman, listattujen suuryhtiöiden koon, osakemarkkinoiden vaihdon, pääomasiirtorajoitusten ja markkinoille pääsyn perusteella. (MSCI www-sivut 2019; Elo & Saarilehto 2018, 76.) On huomattava, ettei markkinaluokituksille ole yhtä ainoaa valtakunnallista määritelmää vain eri tahot määrittelevät ne eri tavoilla. MSCI on yksi yleisimmin käytetty määritelmä. Myös maiden tilanne voi muuttua hetkessä ja ne maat, jotka ovat olleet kehittyneitä voivat myös yhtä hyvin pudota kehittyviin markkinoihin tai toisin päin. Muutoksia tapahtuu koko ajan, eikä yhtä pysyvää määritelmää voida koskaan tehdä.

2.1 Kehittyvät markkinat

Kehittyvät markkinat jaetaan vuoden 2019 MSCI määritelmän mukaan 25 eri maahan. Alla olevassa taulukossa listattuna kehittyviksi markkinoiksi luokitellut maat.

Taulukko 1. MSCI markkinoiden jaottelu kehittyviin markkinoihin. (MSCI www-sivut 2019.)

Kehittyvät markkinat		
Amerikka	Eurooppa, Lähi-Itä ja Afrikka	Aasia
Argentiina	Egypti	Kiina
Brasilia	Kreikka	Intia
Chile	Puola	Indonesia
Kolumbia	Venäjä	Korea
Meksiko	Saudi Arabia	Malesia
Peru	Etelä-Afrikka	Pakistan
	Turkki	Filippiinit
	Arabiemiirikunnat	Thaimaa
	Emirates	Taiwan
	Tsekin tasavalta	

Kehittyvillä markkinoilla talous on suuntautumassa kohti kehittyneiden markkinoiden kaltaista taloutta. Kehittyvien markkinoiden ja kehittyneiden markkinoiden välistä rajanvetoa on hankala tehdä, sillä useat kehittyvät markkinat muuttuvat nopeaa vauhtia kehittyneiksi tai ovat olleet aikoinaan kehittyviä markkinoita. (Investopedia www-sivut 2019.) IMSC määrittelee erilaisia ehtoja eri markkinoiden rajaehdoiksi. Seuraavassa taulukossa verrataan kehittyvien ja kehittyneiden markkinoiden kriteereitä.

Taulukko 2. MSCI määrittelemät kriteerit kehittyville ja kehittyneille markkinoille. (MSCI www-sivut 2019.)

Kriteerit	Kehittyvät markkinat	Kehittyneet markkinat
A Taloudellinen kehittyneisyys ja kehityksen kestävyys	Ei vaatimuksia	Maan BKT henkeä kohti on 25% korkeampi kuin Maailmanpankin korkea tulokynnys * kolmena peräkkäisenä vuonna
B Koko ja likviditeetti vaatimukset		
Yritysten lukumäärä, jotka täyttävät seuraavat vakioindeksikriteerit	3	5
Yrityksen koko (koko markkinapääoma)	USD 1,594 mm	USD 3,187 mm
Suojauskoko (kelluva markkinapääoma)	USD 797 mm	USD 1,594 mm
Arvopaperien likviditeetti	15 %	20 % ATVR
C Markkinoille pääsy		
c 1 Avoimuus ulkomaiselle omistukselle	Merkittävä	Todella korkea
c 2 Pääoman helppo sisään ja ulosvirtaus	Merkittävä	Todella korkea
c 3 Toimintakehyksen tehokkuus	Hyvä ja testattu	Todella korkea
c 4 Kilpaileva toimintaympäristö	Korkea	Rajoittamaton
c 5 Institutionaalisen kehityksen vakaus	Vaatimaton	Todella korkea

2.2 Reunamarkkinat

Markkinoiden jaottelun hierarkiassa reunamarkkinat asettuvat kolmanneksi kategoriaksi. Reunamarkkinat erottuvat kehittyvistä markkinoista siten, että kaikki tapahtuu pienemmässä mittakaavassa. (Lap 2019.) Reunamarkkinat jaetaan vuoden 2019 MSCI määritelmän mukaan 15 maahan. Alla olevassa taulukossa listattuna maat, jotka kuuluvat MSCI määritelmän mukaan reunamarkkinoihin.

Taulukko 3. MSCI markkinoiden jaottelu reunamarkkinoihin. (MSCI www-sivut 2019.)

Reunamarkkinat		
Eurooppa ja CIS	Afrikka	Aasia
Kroatia	Kenia	Bangladesh
Viro	Mauritius	Sri Lanka
Liettua	Marokko	Vietnam
Romania	Nigeria	
Serbia	Tunisia	
Slovenia	WAEMU	

Reunamarkkinoiden on täytettävä tiettyjä kriteerejä, kuten maassa on oltava jonkin verran avoimuutta ulkomaiselle omistukselle ja osittaista pääomavirtojen helppoutta. Maassa on myös oltava vähintään kaksi yritystä, joiden arvo on 797 miljoonaa dollaria. Yleistä reunamarkkinoille on vähäinen pörssiyritysten lukumäärä sekä vähäiset kaupankäyntimäärät. (Lap 2019.)

Reunamarkkinoille voidaan sijoittaa ulkomailta, ja kyseisissä maissa talouskasvu on usein kehittyneitä maita nopeampaa. Kuitenkin näissä valtioissa sijoittajan asema voi erota huomattavasti kehittyneiden markkinoiden vastaavista käytännöistä, ja se on tärkeää selvittää ennen sijoituspäätöstä tehdessä. Ripeä kasvu houkuttelee sijoittajia eri kohteisiin, mutta kyseisten maiden maariski ja paikallinen inflaatio voi olla huomattavasti korkeampi, kuin kehittyneissä maissa. (Elo & Saarilehto 2018, 75-76.)

Taulukko 4. MSCI määrittelemät kriteerit kehittyville markkinoille ja reunamarkkinoille. (MSCI www-sivut 2019.)

Kriteerit	Kehittyvät markkinat	Reunamarkkinat
A Taloudellinen kehittyneisyys ja kehityksen kestävyys	Ei vaatimuksia	Ei vaatimuksia
B Koko ja likviditeetti vaatimukset		
Yritysten lukumäärä, jotka täyttävät seuraavat vakioindeksikriteerit	3	2
Yrityksen koko (koko markkinapääoma)	USD 1,594 mm	USD 797 mm
Suojauskoko (kelluva markkinapääoma)	USD 797 mm	USD 71 mm
Arvopaperien likviditeetti	15 %	2.5 %
C Markkinoille pääsy		
c 1 Avoimuus ulkomaiselle omistukselle	Merkittävä	Edes joillekin
c 2 Pääoman helppo sisään ja ulosvirtaus	Merkittävä	Edes osittain
c 3 Toimintakehyksen tehokkuus	Hyvä ja testattu	Vaatimaton
c 4 Kilpaileva toimintaympäristö	Korkea	Korkea
c 5 Institutionaalisen kehityksen vakaus	Vaatimaton	Vaatimaton

3 SIJOITTAMISEN LÄHTÖKOHDAT

Sijoittamisessa sijoittaja lainaa rahaa toiselle osapuolelle, joka maksaa korkoa lainaamastaan rahasta. Sijoittamisessa sijoittaja ohjaa rahojaan riskipitoisiin kohteisiin tavoitellakseen suurempaa tuottoa rahalleen ja näin kulutusmahdollisuuksiensa kasvattamista tulevaisuudessa. Sijoittamista on pitkällä aikavälillä inflaation eli rahan määrän kasvun vuoksi pidetty parempana keinona, kuin passiivista rahan säilyttämistä. Inflaation myötä rahalla saa seuraavana vuonna vähemmän hyödykkeitä kuin edellisellä vuonna. Mikäli rahoja säilytetään passiivisesti korkojen ollessa matalalla, rahan arvo pienenee vuosi vuodelta. (Oksaharju 2012, 17.)

Sijoittamisen lähtökohtana on aina sijoittajan riskinsietokyvyn analysoiminen. Riski yhdistetään sijoitustoiminnassa usein mahdollisuutena tappion syntymiseen, mutta tosiasiasse se tarkoittaa tappion kuin myös voiton mahdollisuutta. Sijoittajan riskinsietokyky tarkoittaa sijoittajan kykyä suhtautua tappioihin. Mikäli sijoittaja tavoittelee suurta tuottoa, vaaditaan häneltä hyvää riskinsietokykyä ja valmiutta kestää epävarmuutta osakekurssien vaihdella. Mikäli sijoittajalla on heikko riskinsietokyky, on hänen kannattavampaa tyytyä pienempään tuotto-odotukseen. Riskinsietokykyä voi

arvioida itsenäisesti tai sijoitusneuvojan avustuksella. Päätökseen vaikuttaa sijoittajan elämäntilanne sekä varallisuus. Kykyä sietää riskiä voidaan esimerkiksi tutkia kysymällä minkä verran sijoittaja on valmis menettämään varallisuuttaan, ilman että se vaikuttaa hänen yöuniinsa tai päivittäisiin kulutustottumuksiinsa. Sijoittajan on myös arvioitava kuinka pitkään hän voi pitää varojaan sijoituksissa ilman pakkolunastusta. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 13, 22, 26.)

Päätökseen sijoittaa tiettyihin sijoituskohteisiin eli allokaatiopäätökseen vaikuttaa sijoittajan riskinsietokyky sekä hajauttamisesta seuraava hyöty. Henkilö, jolla on hyvä riskisietokyky, poimii sijoituskohteita, joissa on suuri tuotto-odotus, mutta samalla suurempi riski. Sijoituskohteiden jakamista eri kohteisiin voidaan tarkastella sijoituspolitiikkaan perustuvaan, taktiseen sijoittamiseen tai dynaamiseen allokontointiin perustuvan mallin kautta. Sijoituspolitiikkaan perustuva allokaatio on usein pitkäaikaista ja sijoittaja tutkii jokaisen sijoitusosuuden osuutta varallisuudesta. Taktinen allokontointi perustuu aktiiviseen salkunhallintaan sekä sijoittajan näkemyksiin lähiajan sijoitusmarkkinoiden kehityksestä. Salkussa olevat osuudet voivat vaihdella useasti eli sijoitusaika on usein lyhyempi. Salkun suojaaminen laskevia markkinoita vastaan on taas dynaamista allokontointia. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 27-29.)

Sijoitusten tuotto syntyy sijoituskohteen arvon noususta ja muista mahdollisista saatavista maksuista sijoitusperiodin aikana. Jokaisella sijoituskohteella on tuottoeroja. Esimerkiksi osakkeet tuottavat usein huomattavasti enemmän kuin korkosijoitukset. Kuitenkin korkosijoitus voi olla turvallisempi vaihtoehto, sillä osakkeissa kurssi voi laskea merkittävästi eri ajanjaksoilla, ja näin ollen niihin usein tarvitaan pidempi sijoitusaika verrattuna korkosijoituksiin. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 13-20.)

3.1 Riskit sijoitustoiminnassa kehittyvien ja reunamarkkinoiden näkökulmasta

Sijoittamisen riski korreloi usein sijoituksen tuottoon. Mitä suurempaa tuottoa sijoittaja tavoittelee, sitä suuremman riskin hänen on oltava valmiina kohtaamaan (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019,12). Sijoittaminen kehittyviin ja reunamarkkinoihin tuovat esiin riskejä, joita on arvokasta tarkastella ennen sijoittamista. Ulkomaille

sijoittaessa riskit ovat paljon monimutkaisempia, kuin Suomen rajojen sisäpuolella sijoittaessa. Sijoitustoimintaan yleisesti liittyy aina riski. (Elo & Saarilehto 2018, 148.) Usein sijoittajien tietämys kehittyvistä -ja reunamarkkinoista on heikompaa, kuin kotimarkkinoista, joten riskit liittyvät useasti tiedon puutteeseen. Tietoa voi olla vaikeaa löytää, vaikka globalisaatio on avannut enemmän mahdollisuuksia informaation etsimiseen ulkomaisista markkinoista, kun aikaisemmin. Kieli, kulttuuriset tekijät sekä tiedon luotettavuuden mittaaminen osoittautuvat yksityisille sijoittajille haasteellisiksi näillä markkinoilla.

Maariski on läsnä sijoitustoiminnassa kaikissa maissa, mutta länsimaissa kyseinen riski on mitattu pienemmäksi kuin kehittyvissä- ja reunamarkkinoissa. Maariski muodostuu taloudellisista, poliittisista, rakenteellisista ja muista ongelmista. Taloudellisia riskejä voi tarkastella esimerkiksi pankkien vakaudella, työttömyysasteen suuruudella, valuutan takauksella, bruttokansantuotteen kehityksellä sekä rahapolitiikka näkymillä. Rakenteellista riskiä voidaan havaita tutkimalla infrastruktuuria, väestörakennetta sekä työmarkkinoiden toimivuutta. Poliittista riskiä taas voidaan tarkkailla julkisen hallinnon vakaudella, transparensilla, hallinnon sääntelypolitiikalla, korruption suuruudella ja institutionaalisella riskillä. Maariskin muut ongelmat voivat olla luotto- luokitukset, pääoman saatavuus ja velkaindikaattori. (Elo & Saarilehto 2018, 152.)

Sijoitettaessa kehittyviin- ja reunamarkkinoihin valuuttojen arvonmuutokset muodostavat valuuttariskin sijoittajalle. Kehittyvien ja reunamarkkinoiden sijoitukset tehdään pääosin ulkomaanvaluutalla. Mikäli Venäjän rahastoon sijoittaessa rupla heikkenee suhteessa euroon se heikentää myös sijoittajan valuuttatilillä olevan ruplan arvoa euroissa. Myös valuutan arvon heikkeneminen, eli inflaatio vaikuttaa riskitekijänä sijoitukseen. Monissa kehittyvissä- ja reunamarkkinoissa inflaatio on usein korkealla tasolla. Mikäli yrityksen kasvu on nopeaa saman aikaisesti inflaation ollessa korkealla, voi reaalin kasvu jäädä mitättömäksi. (Elo & Saarilehto 2018, 149-150.)

Ilmastonmuutos on todettu yhdeksi riskitekijäksi tutkiessa kehittyviä- ja reunamarkkinoita. Ilmastonmuutoksen on tutkittu aiheuttavan eniten haittoja Kaakkois-Aasiaan, Kiinan rannikkoseuduille, Indonesian saarille, Intiaan, koko Keski-Afrikkaan ja tiettyihin osiin Väli-Amerikkaan. Suurimmat ilmatoriskit ovat Aasiassa varsinkin Bang-

ladeshissa, Kambodzhassa ja Filippiineillä, sillä kyseiset maat ovat erittäin tulvaherkkiä sekä alavia. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia ovat muun muassa merenpinnan nousu ja lämpötilojen muutos. Muutos kasvattaa eri maiden ja alueiden väestön herkkyyttä sairastua erilaisiin epidemioihin. Varsinkin maissa, joissa infrastruktuuri on heikompi bakteerit ja virukset leviävät nopeammin. Myös riippuvuus maatalouteen näytetään riskinä vesi ja maa-alueiden saastuessa. Näillä alueilla viljeleminen ei enää onnistu tai koko tuotanto voi infektoitua vakavasti. Taifuunien määrä kasvaa ja niiden mukana tulevat kaatosateet, jotka hautaavat alleen isoja asutusalueita. (Juntunen 2015, 158-159.) On todennäköistä, että maan kohdatessa katastrofeja tai suuria epidemioita vaikuttaa se koko maan kehitykseen ainakin kyseisen kriisin vaikutuksen ajaksi.

3.2 Hajauttamisella pienennetään riskejä

Sijoitusvarojen jakaminen eri sijoituskohteisiin eli hajauttaminen, mahdollistaa sijoitukseen kohdistuvien riskien pienentämisen. Hajauttaminen kuuluu Markowitzin esittämään portfolioteoriaan. Hajautuksessa riski pienenee, kun salkun arvo ei ole riippuvainen vain yhden osakkeen kurssikehityksestä, sillä eri osakkeet keskiarvoltaan laskevat ja nousevat eri tavoin. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 30.) Yksittäisen sijoittajan olisi tärkeää valita salkkuunsa erilaisia kohteita vähentääkseen yhteen kohteeseen liittyvää riskiä. Huomiota on hyvä kiinnittää myös eri kokoisiin yhtiöihin, eri toimialoihin, eri maiden osakkeisiin sekä kehittyvien ja kehittyneiden markkinoiden osakkeisiin (Elo & Saarilehto 2018, 32-36).

Rahastot auttavat sijoitukseen liittyvän riskin pienentämistä, sillä rahastoissa sijoitusosuus on usein hajautettu valmiiksi useaan eri sijoituskohteeseen. Rahastoihin sijoittaminen ei poista kokonaan sijoitustoimintaan liittyvää riskiä. Rahastosijoittamisen etu on juurikin siinä, että jo pienellä pääomalla voi onnistua saamaan laajan hajautuksen sijoitussalkkuun (Hämäläinen, Oksaharju & Walker 2019, 217).

Hajauttaminen ei poista systemaattista riskiä, joka muodostuu osakemarkkinoiden yleisestä muutoksesta, joka vaikuttaa kaikkien arvopapereiden tuottoon osittain yhdenvertaisesti. Hajautuksen avulla voidaan vain poistaa epäsystemaattista riskiä, joka

muodostuu yhden arvopaperin tuottoihin liittyvistä epävarmuuksista. (Hämäläinen, Oksaharju & Walker 2019, 36.)

3.3 Osakesijoittaminen käytännössä

Osakesijoittamisessa sijoittaja ostaa osuuden yrityksestä eli osakkeen. Listattujen yhtiöiden osakkeista käydään kauppaa pörssissä. Raha liikkuu pörssissä sijoittajien välillä. Vain yrityksen listautuessa pörssiin tai erillisessä osakeannissa voi sijoittaja suoraan ostaa yritykseltä osakkeita. (Elo & Saarilehto 2018, 20; Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 76.) Osakesijoittamisessa riski muodostuu vain sijoitettuun omaisuuteen. Osakkeenomistajan oikeuksiin kuuluu taloudellinen oikeus eli oikeus yhtiönjakamaan osinkoon sekä etuoikeus merkitä osakkeita osakeannin yhteydessä. Tämän lisäksi osakkeen omistajalle kuuluu hallinnollinen päätäntävalta, jonka tärkein oikeus on yhtiön hallitusten jäsenten valinta. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 76.)

Osakkeiden tuottoa ei voi ennustaa etukäteen. Osakkeiden hinnat pörssissä muodostuvat kysynnän ja tarjonnan mukaisesti, joten osakkeisiin liittyy usein ylihinnottelua tai liian matalalle arvostettuja osakkeita. Osakkeet ovat suuremman riskinsä johdosta tavanneet tuottaa enemmän pitkällä aikavälillä kuin esimerkiksi korkosijoitukset. Osakemarkkinoiden reaalityttöä on tutkittu aikavälillä 1966-2017. Kyseisessä vertailussa Suomen ja Ruotsin osakemarkkinat ovat tuottaneet parhaimman reaalisuon tuoton 8,55 prosenttia, kun muu maailman reaalisuon tuotto oli 5,18 prosenttia. Osakkeiden menestys perustuukin usein pidempään ajanjaksoon, joten sijoituskohteena se on suositeltava pidettävän vähintään kolme vuotta. Sijoitussalkkua suunniteltaessa on suositeltavaa pienentää sijoituksen riskiä hajauttamalla sijoitus summa vähintään kymmeneen yhtiöön. Osakkeisiin sijoittamisessa suositellaan tietämystä sijoitettavasta kohteesta. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 77-87.)

Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden pörssiin pääsy on huomattavasti vaikeampaa, kuin kehittyneiden maiden pörssiin. Joidenkin maiden pörssiin pääsee sijoittamaan vain paikanpäälle matkustamalla ja sijoitustilin avaamalla. Kiinan markkinoilla voidaan käydä kauppaa Hong Kongiin listattujen osakkeiden kautta, mutta Shanghaiin

pörssiin pääsee vain Kiinan viranomaisilta QFII-statusen saaneet institutionaaliset sijoittajat. Joissain tapauksissa jopa maiden laki estää ulkomaisten sijoitusten tekemisen kokonaan. (Elo & Saarilehto 2018, 147.) On siis huomattava, että teknisesti osakesijoittaminen kehittyville- ja reunamarkkinoille on hankalaa. Suomesta sijoittaessa informaation saatavuus kehittyvistä- ja reunamarkkinoiden yrityksistä on haastavampaa löytää ja aikaa vievää. Tässä opinnäytetyössä pääpainona keskitytään sijoitusrahastojen tarjoamiin mahdollisuuksiin, osakekaupan vaivalloisuuden vuoksi kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla.

3.4 Sijoitusrahastot käytännössä

Osakkeiden lisäksi mahdollinen sijoitusvaihtoehto on sijoitusrahasto. Yleisimpiä sijoitusrahastoja ovat osakerahastot, korkorahastot ja yhdistelmärahastot. Sijoitusrahasto sisältää yleisesti osakkeita, joukkolainoja, rahamarkkinainstrumentteja tai muita arvopapereita. Sijoitusrahastoissa sijoitetaan moneen eri sijoituskohteeseen ja sijoittajan varoja hoitaa rahastoyhtiö. (Virta 2015, 5; Oksaharju 2012, 27; Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 116.) Jokaisella rahastolla on oma rahastoesitteensä, jossa esitellään kohteen kohdemarkkinat ja sijoitusfilosofia, johon on hyvä tutustua ennen sijoituspäätöstä tehdessä (Oksaharju, 2012, 27). Sijoitusrahaston arvo vaihtelee sijoituskohteiden arvojen mukaisesti sekä rahasto-osuuden ostojen ja myyntien suhteessa. Rahaston arvo lasketaan rahaston sääntöjen mukaisesti ja sen avulla lasketaan aina yhden rahasto-osuuden arvo. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 116.)

Rahasto-osuuden arvo on uudelle sijoittajalle sama kuin siitä luopuvalle sijoittajalle eli sen hetkinen käypäarvo pysyy samana. Yleisesti ottaen rahastoilla ei käydä kauppa pörssissä, vaan sen pääoma kasvaa tai laskee sitä mukaan, kun rahastoisuuksia merkitään tai lunastetaan. Poikkeuksen muodostavat ETF eli (Exchange Trade Fund), joiden sijoitusosuuksilla käydään kauppaa pörssissä, jolloin hinta määräytyy myös kysynnän ja tarjonnan mukaisesti niin kuin osakkeilla. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 117.)

Salkun hajauttaminen ja maariskin pienentäminen on mahdollista toteuttaa ulkomaisiin kohteisiin sijoittavan sijoitusrahaton kautta. Eri maanosiin ja maihin sijoittaminen

pienentää sijoituksien riskiä. Sijoitusrahastoissa päätöksiä tekevät ammattisalkunhoitajat, joten sijoittajan ei tarvitse olla ajan tasalla kyseisten maiden markkinoista ja yksittäisen sijoituskohteen kehityksestä. Rahastojen hyvä puoli on juuri salkunhoitopalvelun tuoma tietotaito. Rahastojen ikävä puoli on rahastojen kustannukset, jotka muodostuvat rahasto-osuuksien merkintä-, lunastus- ja hallintopalkkioista. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019, 126-128; Puttonen & Repo 2011, 36-37.)

Osakerahastot jaotellaan yleisesti eri toimialoihin ja maantieteellisiin alueisiin. Osakerahastoissa on huomattava, että kansainväliset osakerahastot perivät rahastosta oman kulunsa ja niin sanottu kuorirahasto oman kulunsa, jolloin kulut voivat nousta helposti jopa 2-3 prosentin luokkaan. (Elo & Saarilehto 2018, 54.) Näiden huomioiden valossa opinnäytetyössä tutkitaan vain suomalaisia rahastoja kehittyviltä- ja reunamarkkinoilta. Seuraavassa kaaviossa esitetään suomesta löytyviä aktiivisia osakerahastoja kehittyviltä- ja reunamarkkinoilta.

Taulukko 5. Esimerkit aktiivisista kehittyvien markkinoiden osakerahastoista. (Morningstar www-sivut 2020.)

Esimerkit aktiivisista osakerahastoista kehittyviltä markkinoilta
Sijoitusrahasto Danske Invest Russia
Sijoitusrahasto Danske Invest China
Sijoitusrahasto Danske Invest India
Sijoitusrahasto Danske Invest Kehittyvät Osakemarkkinat
Sijoitusrahasto Danske Invest Itä-Eurooppa Konvergenssi
Placeringsfonden Aktia Emerging Market Equity Select
Sijoitusrahasto eQ Kehittyvät Markkinat Osinko
OP-Kiina -sijoitusrahasto
OP-Intia-sijoitusrahasto
OP-Venäjä -sijoitusrahasto
OP-Kehittyvä Aasia -sijoitusrahasto
OP-Latinalainen Amerikka -sijoitusrahasto
OP-Kehittyvät Osakemarkkinat -sijoitusrahasto
FIM Kehittyvät Markkinat ESG Sijoitusrahasto
Sijoitusrahasto LähiTapiola Vastuullinen Kehittyvät Markkinat
Sijoitusrahasto Russian Prosperity Fund Euro
Sijoitusrahasto Seligson & Co Kehittyvät markkinat
Sijoitusrahasto Seligson & Co Tropico LatAm
Sijoitusrahasto Alexandria Kehittyvät Markkinat Osinko
Sijoitusrahasto Nordea Itä-Eurooppa
Sijoitusrahasto Nordea Kaukoitä
Sijoitusrahasto Nordea Kehittyvät Osakemarkkinat
Sijoitusrahasto Nordea Intia
Sijoitusrahasto Nordea Kiina
Sijoitusrahasto Nordea Venäjä
JOM Silkkitie Aasia -sijoitusrahasto
JOM Komodo Indonesia -sijoitusrahasto
Erikoissijoitusrahasto eQ Kehittyvät Markkinat Pienyhtiö

Taulukko 6. Esimerkit aktiivisista osakerahastoista reunamarkkinoilta tai kehittyvien- ja reunamarkkinoiden yhteisistä rahastoista. (Morningstar www-sivut 2020.)

Esimerkit aktiivisista reunamarkkinoiden sijoitusrahastoista
FIM Frontier Sijoitusrahasto
Sijoitusrahasto UB EM Frontier Real Assets
Erikoissijoitusrahasto eQ Frontier Osake
Sijoitusrahasto Evli Emerging Frontier

Indeksirahastot ovat passiivisia rahastoja, joiden tavoite on saavuttaa seurattavan indeksin tuotto mahdollisimman pienillä kuluilla. Rahasto sijoittaa seuraamansa indeksin mukaiseen osake kokonaisuuteen. Aktiiviset rahastot eivät usein pysty päivittämään vertailu indeksiään, sillä ne häviävät usein rahaston kuluissa. Indeksirahasto ei kuitenkaan ota näkemystä osakkeiden arvostustasoihin vaan sijoittaminen tapahtuu mekaanisesti ja rahastoa tarkastellaan usein vain kerran kvartaalissa. (Elo & Saarilehto 2018, 57.) Alla olevassa taulukossa on esitelty esimerkkejä Suomesta löytyvistä Indeksirahastoista.

Taulukko 7. Esimerkit Suomesta löytyvistä indeksirahastoista. (Morningstar www-sivut 2020.)

Esimerkit indeksirahastoista
OP-Aasia Indexi -sijoitusrahasto
Erikoissijoitusrahasto eQ Kehittyvät Markkinat Indexi
Sijoitusrahasto Seligson & Co Aasia Indeksirahasto

Korkorahastot sijoittavat pelkästään korkokohteisiin. Korkorahastoissa hajautus tapahtuu sekä maantieteellisesti, että ajallisesti eri aikoina ostetaan eripituisia joukkolainoja. Tuotto perustuu sijoitusten tuottoihin eli korkoihin sekä arvonnousuihin ja -laskuihin. Kun korot laskevat rahasto-osuuden arvo nousee ja korkojen noustessa rahasto-osuuden arvo usein laskee lyhyellä aikavälillä. Rahastoihin liittyy näin ollen korkoriski sekä luottoriski. (Sijoittajan korko-opas 2018, 21.)

Varsinkin kehittyvien maiden kehittyminen kohti kehittyvien maiden taloutta johtaa tilanteeseen, jossa korot ja inflaatio alkavat muistuttaa enemmän kehittyneiden maiden tasoa. Kehittyvissä maissa on mahdollista keventää rahapolitiikkaa, sillä korot ovat edelleen korkealla eikä inflaatiota ole nähty ongelmana. Mikäli maiden korot laskevat näkyy korkojen lasku valtiolainoihin sijoittaneissa rahastoissa. (Parviainen 2020.)

Taulukko 8. Suomesta löytyvät korkorahastot kehittyville markkinoille (Parviainen 2020; Morningstar www-sivut 2020.)

Korkorahastojen tarjonta Suomesta kehittyville- ja reunamarkkinoille
Suomalaiset keittyvien markkinoiden korkorahastot
eQ EM Corporate Bond LC
OP-EMD Local Currency
Aktia Emerging Market Bond+
Aktia Emerging Market LC Frontier
Aktia Emerging Market Local Ccy
Danske Invest Em Markets Debt
FIM Emerging Yield
Aktia Emerging Market Corporate Bond
Dansk Invest Emerging Markets Debt
Nordea Kehittyvät Korkomarkkinat
OP-EMD Hard Currency Corporate
Evli Emerging Markets Credit
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat
POP Kehittyvät Korkomarkkinat

4 TALOUDELLISET NÄKYMÄT

Maailman taloudellinen tilanne näytti heikolta vuonna 2019. Globaali kasvu oli 2,4 prosenttia. Kasvu on ollut hitainta sitten viimeisimmän 2008 globaalin finanssikriisin. Talouden odotetaan kuitenkin kasvavan 2,5 prosenttia vuonna 2020 ja vuonna 2021 sen odotetaan kasvavan 2,7 prosenttia. (World Bank www-sivut 2019.)

4.1 Kehittyvien maiden taloudellinen tilanne

4.1.1 Venäjän hidas kasvu, suuret luonnonvarat

Venäjän talous kasvoi 1,2 prosenttia vuonna 2019. Vuodelle 2020 ja 2021 talouden odotetaan kasvavan noin 1,6 – 1,8 prosenttia. Kasvu on Venäjällä hyvin hidasta tällä hetkellä ja huomattavasti pienemmällä tasolla kuin globaalit kasvuodotukset. Venäjän

pankkisektori on pääasiassa stabiililla tasolla. Köyhyyden odotetaan vähenevän maltillisesti. Työttömyys oli historian alhaisimmalla tasolla 4,5 prosentissa vuoden 2019 alku puolella ja sen odotetaan yhä pienenevän. Venäjän inflaatio on ollut tavoitellussa neljän prosentin luokassa viime vuosina ja sen odotetaan pysyvän samana. Venäjän väkiluku on noin 144 miljoonaa. (World Bank www-sivut 2019.)

Venäjällä on alueellisia vahvuuksia, vaikka talouskasvu on hidasta. Maalla on paljon luonnonvaroja kuten öljyä, kaasua ja erilaisia metalleja, jotka muodostavat myös suurimman osan Venäjän viennistä. Laaja luonnonvarojen vahvuus voi näyttäytyä heikkoutena, kun raaka-aineiden hinnat heilahtelevat ja vaikuttavat ruplan valuuttakurssiin ja koko maan talouden kasvuvauhtiin. Voidaankin todeta, että rikkaat luonnonvarat ovat myös osittain maan heikkous. Joidenkin tutkimusten valossa suuret luonnonvarat johtavat usein autoritääriseen hallintotapaan, koulutuksen laiminlyömiseen ja tätä kautta resurssikiroukseksi kutsuttuun talouden huonoon tasapainoon. Muita Venäjän vahvuuksia talouden näkökulmasta ovat valtion pieni velka, suuri valuuttavaranto keskuspankilla, ulkomaankaupan ylijäämäisyys sekä julkisen talouden hyvä tila ja vahva ulkoinen tasapaino. Vaikka Venäjän talouden kasvu on hidasta, on huomattava, että markkinat ovat valtavat. (Solanko 2019.)

4.1.2 Intia tavoittelee kasvua haasteiden edessä

Intia on maailman kolmanneksi suurin talous ja se pyrkii valtiollisen ohjelmansa mukaan parantamaan kansalaistensa elintasoja nostamalla itsensä korkea- ja keskituloiseksi maaksi vuoteen 2030 mennessä. Intian väkiluku on noin 1 353 miljoonaa. Intiassa elää yhä äärimmäisessä köyhyydessä arviolta noin 176 miljoonaa ihmistä. Viime vuosikymmenen aikana Intiassa äärimmäinen köyhyysaste on pudonnut 46 prosentista 13,4 prosenttiin. Intian talouskasvu ennustettiin olevan 6,0 prosenttia vuonna 2019 ja sen odotetaan nousevan 6,9 prosenttia vuosina 2020-2021 ja vuonna 2022 7,2 prosenttia. Intian inflaatio on ollut korkealla alkuvuodesta 2020 noin 7,5 prosentin luokkaa (Trading economics www-sivut 2020). Intia tavoittelee parempaa kasvua kehittämällä poliittisia lähestymistapojaan ja pyrkimällä kestävään kehitykseen. Intialla on haasteita sen kehityksen epätasa-arvoisuudessa eri ihmisryhmien sekä maantieteellisten

alueiden välillä. Haasteita ovat myös koulutuksen taso, naisten vähäisen työvoimaosuus, korkea nuorten työttömyysaste sekä epäsuorat verouudistukset. Vaikka Intiassa on tehty lakiuudistuksia kilpailun vauhdittamiseksi, ovat maan yritysten viennin ja investointien tasot alhaiset. (World Bank www-sivut 2019.)

4.1.3 Kiinan toimet vaikuttavat koko maailmaan

Kiina on ollut pitkään suljettu maa, mutta se on alkanut avautumaan ja uudistumaan vuodesta 1978 lähtien. Maan avautumisen seurauksena on ollut suuri bruttokansantuotteen kasvu noin 10 prosenttia vuodessa, sekä miljoonien ihmisten nouseminen köyhyydestä. Kiinan voimakas kasvu on pääosin johtunut matalapalkkaisen työvoiman, resurssi intensiivisen valmistuksen johdosta sekä viennistä, mikä on saavuttanut omat rajansa. Kasvu on johtanut sosiaaliseen ja taloudelliseen epätasapainoon. Kiinan talouskasvu onkin hidastunut viime vuosina. Vuonna 2019 kasvu oli 6,1 prosenttia, ja talouskasvun odotetaan taantuvan 5,9 prosenttiin vuonna 2020, sekä 5,8 prosenttiin vuonna 2021. Kiina on maailman suurin maa väkiluvultaan noin 1 393 miljoonaa. (World Bank www-sivut 2019.) Kiinan inflaatio on noin viiden prosentin tasolla (Trading economics www-sivut 2020).

Kiina kokonsa ja väkiluvun vuoksi vaikuttaa globaaleihin kehityskysymyksiin. Nopea kasvu aiheuttaa suuria kasvihuonepäästöjä. Kiinalla onkin edessään monimutkaisia haasteita siirtymisessä vanhasta kasvumallista uuteen ja kestävämpään sekä vähemmän hiilidioksidipäästöjä tuottavaan malliin. Haasteita tuottaa myös ikääntyvä väestö ja kustannustehokkaan terveysjärjestelmän rakentaminen. (World Bank www-sivut 2019.)

4.2 Reunamarkkinoiden taloudellinen tilanne

4.2.1 Kenian nopea kehitys

Kenian talouden arvioitiin kasvavan 5,8 prosenttia vuonna 2019. Talouden odotetaan kasvavan lyhyellä aikavälillä. Talouden kasvun odotetaan nousevan kuudella prosentilla 2020 ja 5,8 prosentilla 2021. Inflaatio oli keskimäärin 5,2 prosenttia syyskuuta

edeltäneellä ajanjaksolla vuonna 2019. Kenian väkiluku on noin 51 miljoonaa. Viime vuosikymmenien aikana maa on kehittynyt rakenteellisilla, poliittisilla ja taloudellisilla uudistuksilla, jotka ovat nostaneet maan talouskasvua ja tukeneet maan sosiaalista kehitystä. Kenialla on potentiaalia olla Afrikan yksi menestyvistä maista kasvavan nuorekkaan väestön, parantuneen infrastruktuurin, korkeasti koulutetun työvoiman sekä dynaamisen yksityisen sektorin ansiosta. Kuitenkin maa kamppailee yhä köyhyyden, epätasa-arvon, heikkojen yksityisten investointien, tarpeiden ja koulutusohjelmien osaamisvajeesta, ilmastonmuutoksesta sekä haavoittuvuudesta sisäisille ja ulkoisille häiriötekijöille. (World Bank www-sivut 2019.)

4.2.2 Bangladesh lupaavaa kasvua, haasteena väestön köyhyys

Bangladeshin talouskasvun odotetaan pysyvän lähivuosina 7 prosentissa, sillä kysynnän kasvun odotetaan jatkuvan yhä. Inflaatio on pysynyt tavoitellussa 5,5 prosentissa. (World Bank raportti 2019.) Väkiluvun on arvioitu olevan noin 160 miljoonaa. Bangladeshissa on onnistuttu vähentämään väestön köyhyyttä merkittävästi. Samalla odotettu elinikä, lukutaito ja ruuan tuotanto on kasvanut huomattavasti. Talouden kehitys on lisännyt energian käytön, liikennöinnin ja kaupungistumisen kasvua. Maa pyrkii nousemaan kehittyvien markkinoiden valtioksi, mutta edessä on vielä monia haasteita. Väestöstä 24 miljoonaa elää edelleen köyhyystason alapuolella. Isoimmaksi kehittymisen edellytykseksi World Bank on arvioinut maan kyvystä vastata tarpeeseen luoda parempia työpaikkoja suurelle määrälle tulevia työikäisiä. Muita haasteita ovat nopea kaupungistuminen ja puutteellinen suunnittelu infrastruktuurille sekä ilmaston muutoksen aiheuttamat haitat. (World Bank www-sivut 2019.)

4.2.3 Vietnam hyvät kasvuodotukset sekä keskiluokan jatkuva kasvu

Vietnamin talous on kasvanut hyvin vuonna 2019 talouden kasvun ollessa keskimäärin 6,8 prosenttia. Kolmena seuraavana vuonna talouden ennustetaan kasvavan 6,5 prosenttia. Inflaatio on ollut tasainen viime vuosina noin neljän prosentin luokkaa ja sen odotetaan hieman laskevan. Vietnamin väkiluku oli vuonna 2018 noin 97 miljoonaa, ja väkiluvun odotetaan jatkavan kasvuaan noin 120 miljoonaan vuoteen 2050 mennessä. Vietnamin kehitys on ollut todella merkittävää viimeisen 30 vuoden aikana. Se

on noussut yhdestä maailman köyhimmistä maista matalan keskitason maaksi. Köyhyysaste laski yli 70 prosentista alle kuuden prosentin tasolle ja 45 miljoonaa ihmistä on noussut köyhyydestä. Tämä muutos on ollut poliittisten ja taloudellisten uudistusten ansiota. Keskiluokan odotetaan myös kasvavan lähivuosina. Maalla on hyvä koulutus-taso ja terveydenhuolto. Haasteita aiheuttavat maalle nopea kaupungistumisesta joh-tuvat jätehuollon ongelmat sekä ympäristön pilaantuminen. Vietnam on yksi maista, joka kärsii eniten ilmastonmuutoksesta ja tulevat haasteet ovat kestävän sekä vihreän kehityksen ottaminen huomioon talouskasvussa. Vietnam on ottanut tämän haasteen mahdollisuudeksi kehittyä kyseisellä osa-alueella ja näin luoda jatkossa talouskasvua enemmän vihreän teknologian tietotaidon ansiosta. (World Bank www-sivut 2019.)

4.3 Vuonna 2020 toteutuneet riskit vaikuttavat taloudellisiin näkymiin Kiinassa ja Keniassa

Vuoden 2020 alussa Kiinan Wuhaniin iski Koronavirus, joka on aiheuttanut epävarmuutta talouteen ympäri maailman. Pörssit ovat laskeneet viruksen seurauksena Aasi-assa. Helmikuun alussa pörssin avauduttua kurssit laskivat huimasti. Shanghain pörssiin keskeisin indeksi laski 7,7 prosenttia sekä Shenzhenin pörssi laski 8,4 prosenttia. Kiinan pörssi on tunnettu ailahtelevuudestaan, mutta lasku on kuitenkin mittava. Pörs-sikurssit ovat laskeneet yhtä radikaalisti viimeksi vuonna 2015. Myös Kiinan valuutta Juan on heikentynyt 1,5 prosenttia dollariin verrattuna. Kiinan keskuspankki on aloit-tanut suuren rahoitusoperaation valuutan elvyttämiseksi. (Kiinan pörsseissä noin... 2020.)

Koronaviruksen arvellaan vaikuttavan merkittävästi Kiinan talouden ensimmäiselle neljännekselle ja talouden odotettu kasvu kuudesta prosentista voi laskea lähelle nolla prosenttia. Kiina on noussut merkittäväksi taloudeksi, joka vaikuttaa myös koko maa-ilman talousennusteisiin. Kiina on erityisesti tunnistettu länsimaiden tuotantotehtaana, mutta maa on nykyisin myös verkkokaupan sekä turismin talousmahti. Kiina tuottaa koko maailman talouskasvusta arviolta noin kolmanneksen, joten epävarmasta globaa-lista taloustilanteesta toipuminen voi hidastua viruksen seurauksena. (Niskakangas 2020.)

Kenian tulevaan kehitykseen voi mahdollisesti vaikuttaa joulukuussa 2019 Itä-Afrikassa alkanut suuri heinäsiirkojen massaparveilu. Yleisesti Afrikan sadekausi on lokakuusta marraskuuhun, mutta tänä vuonna rankat sateet ovat riepottelleet maata helmikuuhun asti. Heinäsiirkojen parvet ovat uhaksi ruokatuotannolle, sillä siirkojen syöminen eteen tulevan kasvillisuuden. Keniassa on aloitettu heinäsiirkojen myrkyttäminen, mutta maassa on vain muutama kone, joka soveltuu heinäsiirkojen myrkyttämiseen. Noin 70 vuoteen Keniassa ei olla nähty näin paljon heinäsiirkoja. Kysymys onkin, tuleeko ilmastonmuutoksen seurauksena kyseinen ongelma kohdattavaksi Afrikassa yhä useammin. (Lindström 2020.) Heinäsiirkojen invaasio vaikuttaa todennäköisesti Kenian vakauteen ja talouskasvuun. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat ongelmat alkavat näkyä maassa ja yhä useamman ihmisen on vaikeampi nousta köyhyydestä, mikäli ruuan saanti ja elinkeino on uhattuna.

5 MIKSI TARKASTELLA KEHITTYVIÄ JA REUNAMARKKINOITA SIOITUSKOHTENA?

Länsi on pitkään ollut markkinoiden mahti ja usein ihmiset uskovat kehityksen suunnan pysyvän saman kaltaisena kuin se nykyhetkellä on. Tämä perustuu ihmisten kotaloivaistoon, sillä kyseinen vaisto on aikoinaan palvellut evoluutiota ihmisten asuessa ympäristöissä, joissa ei tapahtunut suuria muutoksia. Nykyisin yhteiskunnat ja kulttuurit ovat jatkuvasti liikkeellä ja muuttuvat kuitenkin hyvin nopealla kehityksellä. (Rosling 2018, 183.) Emme voi tarkkaan tietää, mitä tulevaisuudessa tapahtuu, mutta tarkastelemalla historiallisia tapahtumia löytyy niistä usein tietty syklinen yhdenmukaisuus. Tulevaisuutta ja nykyisyyttä ymmärtääkseen miksi asiat ovat niin kuin ne ovat ja mihin suuntaan ne ovat menossa, on tärkeää tutkia historiallista perspektiiviä, talouden investointeja, väestötietoja, kuluttajien käyttäytymiskehitystä, ihmisten psykologisen käyttäytymiskehityksen perustaa ja sosiaalipoliittisia vaikutuksia. (Juntunen 2015, 60.) On huomattava, että nykypäivänä paljon esillä ollut faktatietoisuus on tärkeää, sillä pieni muutos maailmalla vuosien mittaan muuttuu isoksi muutokseksi ja kerran opitut tiedot vanhenevat nopeasti (Rosling 2018, 202.) Sijoitusten potentiaalia tutkiessa on siis tärkeää tutkia faktatietoa eri maista ja niiden tilanteista sekä mahdollisuuksista kehittyä tulevaisuudessa.

Tutkiessa tulevia sijoituskohteita monet sijoittajat, tutkivat historiallista menestystä myös tulevaisuuden näkökulmasta. Kyseisen kasvusijoitusfilosofian mukaisesti ne kohteet, jotka ovat kasvaneet lähihistoriassa kasvaisivat siis myös jatkossa. On kuitenkin selvää, että lähihistoria ei ole tae tulevaisuudesta ja tulevaisuutta on vaikea ennustaa. Historian suhdetta osakkeiden tulevaisuuden menestymiseen on tutkittu ”Higgledy Piggledy Growth” tutkimuksessa, jossa selvisi, ettei historiallinen kasvu ole korrelaatiossa tulevan kasvun kanssa. Korrelaation suhde historian ja tulevaisuuden välillä on jopa olematon (0,02). (Hämäläinen, Oksaharju & Walker 2019, 69-70.)

Mainittujen näkökulmien valossa onkin tärkeää tutkia kohteita, jotka eivät ole suosittuja tai ovat vasta kasvutaipaleen alkuvaiheessa. Maiden kehitys ja köyhyysasteiden laskeva trendi antavat enteitä, että kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla markkinat ovat vasta muovautumassa ja kulutus käynnistymäisillään.

5.1 Maapallon väestönkehitys ja painopisteen muuttuminen

Maiden väestönkehitystä on tärkeää tutkia suunniteltaessa sijoituksia varsinkin pidemmälle aikajänteelle ymmärtääkseen, missä suuret volyymit ovat. Parhailaan väestö painottuu enemmän Aasiaan, mikä näkyy myös talouden painopisteen muuttumisessa. Vuonna 2030 on arvoitu Aasian väkiluvun kasvavan 4,6 miljardiin, kun muualla maailmassa väkiluku olisi yli 3,1 miljardia yhteensä. (Juntunen 2015, 94.)

Sijoituksia tehdessä on arvokasta myös tutkia missä korkean ja keskiluokkaiseen tulo- luokkaan kuuluvat ihmiset asuvat. Vuonna 2017 60 prosenttia tulotasoltaan korkea ja keskiluokkainen väestö oli lännestä, ja 40 prosenttia idästä. Vuonna 2027 arvioidaan tulotasojen erojen tasoittuvan niin, että näistä tuloluokista tulevista ihmisistä 50 prosenttia on alkuperältään lännestä ja 50 prosenttia idästä. On ennustettu, että vuonna 2040 korkea ja keskiluokkaisten ihmisten osuus on idästä 60 prosenttia ja 40 prosenttia lännestä. Kun väestö painottuu enemmän Aasiaan, myös siirtyy taloudellinen painopiste markkinoiden mukana. (Rosling 2018, 152-154.)

5.2 Sijoittajan riskinsietokyky sijoitettaessa kehittyviin- ja reunamarkkinoihin

Varsinkin reunamarkkinoissa voidaan hyödyntää näkemystä piensijoittamisen strategioista, sillä näillä markkinoilla useimmat sijoituskohteet ovat vielä pienyrityksiä. Pienyhtiö sijoittamisessa sijoittajalla täytyy olla valmiutta tarkastella kohteita, jotka eivät kiinnosta suurta yleisöä tai johon suursijoittajien on vaikeampi päästä osaksi. Piensijoittaja hyödyntää tilannetta, jossa on informaation puutteita, vähäistä analyttikkojen seuranta ja heikot kaupankäynnin volyymit. Piensijoittajalta vaaditaan usein pitkää sijoitusaikaa eikä se sovi henkilölle, joka haluaa karttaa riskejä. (Hämäläinen, Oksaharju, & Walker 2019, 35.)

Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden kansantalouden ripeä kasvu tarkoittaa, että taloudellisen toimeliaisuuden taso kasvaa jatkuvasti. Ei ole kuitenkaan varmuutta näkykö talouden kasvu yhtiöiden tuloksissa ja pörssiyritysten kasvussa ja kasvavina osinkoina. On helppo katsoa, että kasvu mahdollistaisi paremman tuloksen sijoituksille. Kehittyvien markkinoiden aikaisempien vuosien menestykseen liittyy kiinteästi epävarmuus ja kurssien voimakas heilunta. (Puttonen & Repo 2011, 176-179.)

Kehittyvät- ja reunamarkkinat sopivat sijoittajalle, joka on valmis ottamaan riskejä ja joka myös ymmärtää kyseisten maiden moninaiset riskit. Rahastoyhtiöiden tarjoamissa suositussalkuissa on kehittyvien maiden osuuksia vaihtelevasti noin 5-20 prosenttia. (Puttonen & Repo 2011, 182.) Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden sijoittajalta täytyy siis löytyä korkea riskinsietokyky ja jopa valmius menettää sijoittamansa osuus kokonaan. Sijoittajalla, joka on valmis ottamaan suuren riskin, on myös potentiaalia suureen tuottoon. Ei ole kuitenkaan näiden näkemysten valossa suositeltavaa sijoittaa kaikkia varoja kehittyvien- ja reunamarkkinoiden kohteisiin.

6 ASIANTUNTIJOIDEN HAASTATTELUT JA RAHASTOJEN ESITTELYT

Työssä käytettävä tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus, jonka avulla kuvataan todellista elämää. Laadullisessa tutkimuksessa kohdetta pyritään tutkimaan kokonaisvaltaisesti pyrkimällä paljastamaan tai löytämään tosiasioita tutkittavasta kohteesta. Huomioitavaa kuitenkin on, että tutkijan arvot ja aikaisemmat tiedot antavat suuntaa tutkimukselle. Tulokseksi voidaan saada ehdollisia selityksiä johonkin paikkaan tai aikaan liittyen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.)

Tutkimusmenetelmänä käytän teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelumenetelmää. Teemahaastattelun keskeinen ajatus on, että jokaisen yksilön kokemuksia, ajatuksia, tunteita ja uskomuksia voidaan tutkia tällä menetelmällä. Menetelmä ei siis vaadi kokeellisesti aikaansaattua yhteistä kokemusta. Teemahaastattelussa haastattelu etenee tutkittavan aihealueen teemojen varassa. Teemojen avulla saadaan haastateltavien äänet kuuluviin. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, sillä haastattelussa teemat ja kysymysten muodot ovat jokaiselle haastateltavalle samat. Teema haastattelu eroaa strukturoidusta lomakehaastattelusta siinä, että sillä ei ole niin tarkkaa muotoa ja järjestystä, mutta se ei myöskään ole täysin vapaa niin kuin syvähaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48.) Etukäteen valitut teemat perustuvat yleisesti tutkimuksen viitekehykseen. Teemahaastattelulla pyritään löytämään ongelmanasettelun mukaisesti merkityksellisiä vastauksia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.)

Opinnäytetyössäni haastattelin kolmea kehittyvien- ja reunamarkkinoiden asiantuntijaa. Haastattelukysymykset löytyvät opinnäytetyön liitteet osiosta. Jokainen haastattelu on litteroitu omaksi dokumentiksi ja haastattelujen analyysi on toteutettu teemoittain. Lopuksi olen kerännyt yhteen dokumenttiin käytettävät materiaalit värikoodeitain. Haastattelut toteutettiin helmikuun ja maaliskuun vaihteessa. Haastatteluun osallistui valtio-omisteisen sijoitusyhtiön ekonomi sekä kahden eri yksityispankin kehittyvien- ja reunamarkkinoiden rahastonhoitajat.

6.1 Miten kehittyvien- ja reunamarkkinoiden potentiaali on tunnistettavissa?

Kehittyvät- ja reunamarkkinat sopivat riskihaluiseksi sijoittajalle. Sijoituskohte ei sovellu riskiä karttavalle henkilölle. Sijoittajan sijoitushorisontti tulisi olla pitkä, ja sijoittajan on kestävä verrattain voimakastakin volatilitettä eli historiallisesti mitatun tuoton vaihtelua. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

Kohteena kehittyvät- ja reunamarkkinat sisältävät suuria riskejä. Suurempien riskien mukana saadaan myös korkeampi tuotto-odotus. Kehittyvistä- ja reunamarkkinoista puhuttaessa, on huomattava, eri markkinoita ja mahdollisuuksia määrää kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla on tärkeää sitoutuminen sijoittamiseen pitkällä tähtäimellä. Sijoitusten pois vetäminen markkinan tai sijoituskohteen haastavilla ajanjaksoilla ei ole suositeltavaa maiden kurssien volatilitetin ollessa voimakkaampi. (Flynn henkilökohtainen tiedonanto 3.3.2020.)

Kehittyville- ja reunamarkkinoille sijoittamisessa voidaan lähteä liikkeelle hajautuksen hyötyjä tarkastelemalla. Mikäli sijoittajalla on riskinsietokyky ja pitkän tähtäimen suunnitelma portfoliolle, rohkeus on suositeltavaa näillä markkinoilla. Ei ole kuitenkaan suositeltavaa osoittaa kaikkia salkun varoja kehittyville- ja reunamarkkinoille. (Kuusisto henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020.)

6.1.1 Yhden sopivan ajattelumallin löytäminen mahdotonta

Kehittyvät- ja reunamarkkinat ovat laaja käsite. Näiltä markkinoilta löytyy tilanteissa, kuin tilanteissa kehittyvien- ja reunamarkkinan valtioita, jotka menestyvät hyvin ja löytyy valtioita, joiden tilanne on huono. Kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla olevia valtioita ei voida rajata vain näiden kahden parametrin kriteerien alle sijoituspäätöstä tehdessä. Valtioita ja sijoituskohteita pitää tarkastella enemmän yksilötasolla. (Kuusisto henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020.)

Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden yleistäminen on todella haastavaa. Jokaista markkinaa sekä yritystä tulisi tarkastella yksitellen syiden ollessa aina erilaisia kohteisiin sijoittaessa. Jokainen maa on yksilö, eikä syitä sijoittamiseen pysytä avaamaan yksiselitteisesti. Kehittyviin- ja reunamarkkinoihin ei voi soveltaa yhtä ajattelutapaa, miksi

markkinat ovat potentiaalisia sijoituskohteille. Sijoitussalkuissa ei sijoiteta vain pelkän maan kiinnostavuuden vuoksi. Esimerkkinä Venäjälle sijoittaessa mielenkiinto voi kohdistua yhdysvaltalaisiin kuluttajiin, jotka ostavat timantteja Venäjän markkinoilta. Sijoituskohteen kiinnostavuuden rinnalla tulee seurata markkinatilannetta, onko kyseessä voimakkaan riskin sijoitus maakohtaisten riskien vuoksi. Joissakin maissa vientisektori saattaa olla defensiivinen ja jossain maassa taas hyvin syklinen. Positiivista kuitenkin on se, että eri maat ovat eri vaiheissa, jolloin yksittäistä maariskiä voi tasoittaa hajauttamalla sijoituksiaan. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

Maiden talouksien erilaisuudesta kertoo Intian ja Venäjän markkinoiden vastakkaisuus sekä niiden reagointi eri tavoin eri markkinatilanteissa. Intia on hyvin voimakkaasti kotimarkkinavetoinen maa, kun Venäjällä on valtava vientiartikkeli. Myös öljyn hinnan muutokset vaikuttavat näihin maihin eri tavoin. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

6.1.2 Megatrendien mahdollisuudet

Sijoittajan tulee katsoa maailman isoja megatrendejä sekä isoa kuvaa, missä tulevaisuuden kasvu on. Mikäli sijoittajalla on kiinnostusta seurata maailman tapahtumia tarkemmin, voivat kehittyvät- ja reunamarkkinat toimia potentiaalisena sijoituskohteena. Monet megatrendit kuten väestönkasvu, ilmastonmuutos, kaupungistuminen ja digitalisaatio ovat valtavia mahdollisuuksia näille markkinoille. Megatrendit tuovat mukanaan myös epävarmuutta ja haasteita esimerkiksi ilmastonmuutoksen muodossa. Megatrendien vaikutukset näkyvät parhaiten kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla. Megatrendit mahdollistavat omalta osaltaan kehittyvien- ja reunamarkkinoiden mahdollisuuden nousta tulevaisuuden markkinoiksi. Jokaisen sijoittajan olisi hyvä olla siellä läsnä jollain tavalla. (Kuusisto henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020.)

Kehittyvissä- ja reunamarkkinoissa esiintyy usein samoja teemoja eri markkinoilla, kuten keskiluokkaistuminen ja naisten aktivoituminen työelämässä. Nämä teemat johtavat päiväkotipalveluiden tarpeiden kasvamiseen. Koulutusta arvostetaan yhä enemmän ja tämän myötä koulutuspalveluita. Sijoittajan näkökulmasta kysymys on kuitenkin

kin missä maassa, tai missä regulaatiossa halutaan ottaa esimerkiksi koulutukseen liittyvää riskiä ja se on aina todella maakohtaista. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

6.1.3 Leapfroggin -ilmiö

Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden potentiaali perustuu osittain leapfroggin -ilmiöön, jonka mukaan maat voivat loikata tiettyjen kehitysaskelten yli. Maiden ei tarvitse kehittyä samassa järjestyksessä, missä länsimaat ovat aikoinaan kehittyneet. Mailla on mahdollisuus hypätä samalle kehityksen tasolle, millä me olemme ja se voi tapahtua todella nopeasti. (Kuusisto henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020.)

Kenian pankkimailmassa on hypätty usean kehitysvaiheen ohi suoraan mobiilimaksamiseen. Vuosia sitten Keniassa ihmisillä ei ollut tietokoneita, varallisuuden puutteen vuoksi. Maassa oli pitkään tilanne, ettei ihmisillä ollut pääsyä pankkipalveluiden piiriin, jonka vuoksi valtaosalla väestöstä ei ollut pankkitilejä. Uusien innovaatioiden ansiosta Keniassa on käytetty mobiilimaksamista jo kohta viidentoista vuoden ajan. Pankkitili liitettiin puhelinliittymään, joka löytyi kaikilta. Keniassa asioidessaan esimerkiksi torilla voi torimyyjälle maksaa puhelimen välityksellä. Kaikilla Keniassa on paikallinen M-pesa, mikä on MobilePaytä vastaava mobiilimaksamisen tapa. (Kuusisto henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020.) Myös Kiinassa hypätään kehityskaarten yli. Kiinassa ei oteta käyttöön palveluita, joita länsimaissa on ollut käytössä 10-15 vuotta sitten, vaan otetaan käyttöön suoraan edistyneempiä palveluita. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

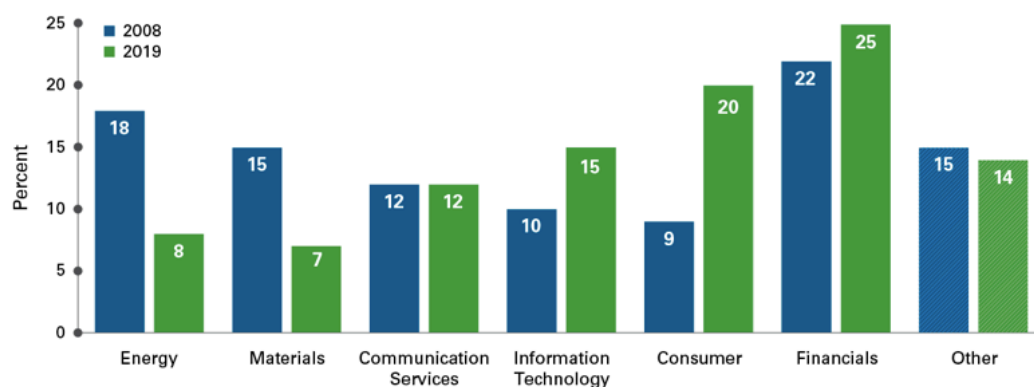
6.1.4 Sektorijakauman muutokset saattavat yllättää

Kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla on hyvä huomata sektorijakauman muutokset. Sektorijakauma on muuttunut valtavasti kymmenestä vuodesta tähän päivään. Aikaisemmin sektorijakauma kehittyvillä markkinoilla oli erittäin voimakkaasti energia ja kaivossidonnaista. Tänä päivänä jakaumasta on kolmasosa teknologiaa muuttaen tilanteen pääläelleen. Tämä kertoo maailman muuttuneen yllättävän paljon hyvinkin lyhyessä ajassa. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

Ihmisten mielikuvat ovat todella vahvoja, jotka eivät välttämättä perustu faktoihin. Sektorijakautuman muutoksia kehittyvillä markkinoilla on esitelty asiakastilaisuuksissa, ja melkein poikkeuksetta se on tullut yllätyksenä asiakkaille. Ihmiset mieltävät kehittyvät- ja reunamarkkinat voimakkaasti energia -ja kaivosteollisuuteen sekä muihin matalapalkkaisiin raskaisiin teollisuuden aloihin. Todellisuudessa eniten kasvanut ala on teknologia ja se yllättää monia. Esimerkiksi yritykset Alibaba, Tencent ja Elit ovat kehittyvistä maista. Käytännössä katsottuna Apple sovellukset on kehittänyt suurimmaksi osaksi kehittyviltä markkinoilta olevat yritykset. Rahuorg ajattelee, että potentiaalia on usein jopa väärin ymmärretty. Tuodaan usein esille korruptio ja muut ikävät ongelmakohdat, mutta kääntöpuolena maat kehittyvät. On vaikeaa sisäistää, että myös kehittyvillä markkinoilla politiikoilla on oppimiskäyrä. Kehityksen kautta valtiot näkevät teknologian tuomat mahdollisuudet keinona lisätä veron keruuta, tämän avulla myös valtion tasetta saadaan parannettua. On hyvin valistuneita sijoittajia, jotka ovat perehtyneet sijoituskohteidensa markkinoihin, sekä sijoittajia, jotka nojaavat turhan paljon otsikoihin kehittyvien- ja reunamarkkinoiden arvioissaan. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

MSCI Emerging Market Indeksi esittää tapahtuneen sektorijakauman muutoksen hyvin. Aikaisemmin sykliset sektorit, kuten energia ja materiaalit hallitsivat MSCI kehittyvien maiden indeksia. Vuonna 2019 Indeksistä suurimman osan muodostavat teknologi-, kuluttaja- ja finanssialan yritykset. MSCI Indeksien sektorijakauman muutokset näkyvät vuoden 2008 ja 2019 sektorijakauman eroissa alla olevassa kuviossa.

MSCI Emerging Markets Index Sector Exposure (%)

Kuvio 1. Sektorijakauma muutokset vuodesta 2008 vuoteen 2019 Kehittyvillä markkinoilla. (Legg Mason www-sivut 2020.)

6.2 Riskejä korostetaan enemmän kuin onnistumistarinoita

Finnfundin viestii kehittyvien- ja reunamarkkinoiden kohdistuvien riskien koettavan usein suuremmiksi kuin ne todellisuudessa ovat. On väärin väittää, että riskejä ei olisi. Afrikassa, jossa Finnfundin portfolion sijoituksista on 50 %, on monipuolinen maanosa. Afrikasta löytyy pienemmän riskin maita ja todella korkean riskin maita. Markkinoiden tilanteesta tunnetaan yleisesti korruptio, huono hallinto ja heikko sijoittajan asema. Ongelmista puhutaan paljon, mutta harva tuo esiin onnistumistarinoita. (Kuusisto henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020.)

On vaikeaa havaita kehitystä, joka on todella vähäistä. Emme tule ajatelleeksi kuinka paljon asiat ovat menneet eteenpäin viidessäkymmenessä tai kymmenessä vuodessa. Kuusisto oli Keniassa viime syksynä ja tutustui siellä ihmisiin, jotka kertoivat olleensa noin kymmenen vuotta sitten Kiinassa. Heidän kertomuksensa mukaan Keniassa ja Nairobissa tapahtuu samaa kehitystä viimeisen kymmenen vuoden aikana, kuin mitä Kiinassa oli nähtävissä kaksikymmentä vuotta sitten. Suomesta on vaikeata nähdä kehitystä valmiiksi vauraan asemamme vuoksi. Tilanne mikä nähdään länsimaista elintasoa heikommalta, näyttää toivottomalta, köyhältä ja onnettomalta. Usein unohdetaan valtava potentiaali Afrikan kasvavassa nuoressa väestössä keskiluokassa. Afrikassa on valtava potentiaali yrityksille ja niiden myötä sijoitustoiminnalle. (Kuusisto henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020.)

6.2.1 Valuutan liikkeet merkittävänä riskitekijänä

Kuten teoriaosiossa käsittelin, sijoittaminen kehittyviin- ja reunamarkkinoihin sisältää monia riskejä ja nämä riskit ovat verrattain monimutkaisia. Merkitys riskien monimutkaisuudesta korostuu erityisesti valuuttariskinä, jota euroalueen kohteisiin sijoittaessa ei tarvitse huomioida.

Markkinoiden kehittyneisyyden ollessa hyvin eri tasolla, on poliittinen riski korkealla. Sijoittajan kannalta haasteellisin kysymys kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla on kohteiden lunastamisen epävarmuus. Sijoittajan tulee pohtia riskiä valuuttamarkkinan sulkeutumisesta, ja vähemmistö-sijoittajan kohtalosta yleisesti ottaen. Valuuttamarkkinoissa erityisesti on huomattavaa, sijoituskohteen riskin suuruus, mikäli markkinan

valuutta puolittuu. Pelkästään parhaan yhtiön löytämällä ei voi tehdä varmaa voittoa. Suurilla tuotoilla ei ole merkitystä, jos euroissa mitattuna tuotosta ei jää mitään käteen. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

6.2.2 Evlillä makroriskien hallintaprosessi osana ennakointia

Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden rahastoissa Evli keskittyy pieniin laadukkaisiin yrityksiin, joita muut sijoittajat eivät vielä välttämättä osaa arvostaa. Salkunhoidossaan Evlin kehittyvät- ja reunamarkkinoiden rahastossa lähestymistapa on alhaalta ylöspäin tapahtuva sijoituskohteiden valinta. Hyvien yritysten löytäminen edulliseen hintaan on salkunhoitajien mukaan helppoa. Vaikeinta salkunhoidossa on kuitenkin ennustaa, mitkä maat menestyvät. Alhaalta ylöspäin sijoitusvalintoja tekevälle sijoittajalle makrotaloudellisten ennusteiden tekemistä voi verrata etsivään, joka etsii kadulta vihjeitä helikopterista pudottamansa suurennuslasin löytämiseen. Suojatakseen sijoittajien varat tulevilta valuuttakriiseiltä Evlin salkunhoitajat kehittivät nelivaiheisen makroriskien hallintaprosessin osaksi salkun riskienhallintaa. (Flynn & Toure 2019.)

Ensimmäisenä prosessiin kuuluu kvantitatiivinen riskimalli, joka auttaa salkunhoitajia objektiivisesti varoittamaan maiden mahdollisista vaikeuksista. Kyseisessä mallissa mitataan eri maiden inflaatiota, keskuspankin ominaisuuksien riippumattomuutta, läpinäkyvyyttä ja uskottavuutta ja yleisen mielipiteen suhdetta, joka mitattiin viimeisellä valuuttakurssien devalvoinnilla, odotettavissa olevalla devalvaatiolla käyttäen termiinikorkoja, valuutan volatilitteettia, ulkomaisia valuutta rahastoja, luottoluokituksia ja valtion tuottoa. Lisäksi riskimallissa tutkitaan maksutaseeseen liittyviä huolenaiheita, joita mitataan vaihtotaseen, varantojen muutoksen ja varantojen yleisen tason perusteella. (Flynn & Toure 2019.)

Toinen vaihe oli empiirinen tutkimus valuuttakriiseistä 18 kehittyvällä markkinalla sijaitsevalla valuutalla viimeisen 30 vuoden aikana. Kolmantena makroriski hallinnan vaiheena tehtiin tapaustutkimukset jokaisesta kriisistä, jotta jatkossa voitaisiin tunnistaa ominaisuudet, jotka ovat liitetty aiempiin kriiseihin. Viimeisenä vaiheena kehitettiin 30 maan maaprofiilit, jonka avulla harkitaan systemaattisesti kaikkia makrotalou-

den suuntauksia, jotka voivat auttaa tunnistamaan mahdolliset makroriskit. Tämän lisäksi yhtenä riskinhallinnan keinona on kerätä tietoja muuttujista, kuten inflaatiosta, työttömyydestä, BKT:n kasvusta, julkisen talouden alijäämistä, koroista, velkatasoista, luottoluokituksesta, kaupan rajoituksista, pääoman valvonnasta, maksutaseesta, valuuttojen liikkeistä ja niin edelleen. Salkunhoitajat lukevat kaikki rahoituslaitoksien, Times lehden viimeiset 12 kuukauden aikaiset artikkelit ja kaikki Economist -artikkelit viimeisen viiden vuoden ajalta, joissa on kirjoitettu kehittyvien- ja reunamarkkinoiden maista, jotta he saisivat parhaan käsityksen tapahtuvista muutoksista. (Flynn & Toure 2019.)

Makroriskien hallintaprosessi auttoi heitä huomaamaan, että Argentiina on erittäin riippuvainen ulkomaisista sijoituksista. Myös matala keskuspankin uskottavuus oli punainen lippu, joka havaittiin tapaustutkimusprojektin avulla. Yksi makroriskien tutkimuksen tärkeimmistä johtopäätöksistä oli kuitenkin, että merkittäviä devalvaatioita tapahtui paljon todennäköisemmin tärkeiden poliittisten muutosten ympärillä. Näiden hälytysmerkkien vuoksi Evlin salkunhoitajat olivat vetäytyneet Argentiinasta ennen kurssin romahtamista 50 % yhtenä päivänä. He kertovat, että tutkimus auttoi heitä enustamaan tämän kriisin tapahtuvan ja miehet osasivat myydä hallinnoimansa salkun osakkeet maasta ennen kriisin syntymistä. (Flynn & Toure 2019.)

6.2.3 ESG merkitys korostuu

ESG (Environmental, Social and Governance) tarkoittaa sijoitustapaa, jossa huomioidaan ympäristö, yhteiskuntavastuu ja hyvä hallintotapa (MSCI [www-sivut](http://www.msci.com) 2020). FIM:illä koetaan ESG osana riskienhallintakysymyksiä. Jokaisessa yrityspalaverissa käsitellään aiheet. Salkunhoitajat ovat perillä yritysten ongelmakohdista ja he ratkaisevat niitä yhdessä yritysten kanssa. Viime vuosina tämä aihe on ottanut askelia eteenpäin yhä enemmän myös kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla. Osassa yrityksistä otetaan vasta ensi askelia ESG kysymysten kanssa, ja on yrityksiä, joissa ei nähdä vielä aiheen tärkeyttä. On maita ja yrityksiä, joissa ympäristö, hallintotapa ja yhteisvastuu otetaan vakavammin. FIM:illä ESG kysymyksiä varten on käytössä ulkopuolistien yhteistyökumppaneiden tuottamia palveluita, jotka auttavat heitä luokittamaan yhtiöitä, jotka eivät heidän näkökulmasta vastaa minimivaatimuksia ESG:n tai muiden parametrien

osalta. On esimerkiksi yhtiöitä mihin FIM ei voi sijoittaa, yritysten vaikeuksien vuoksi täyttää kriteereitä. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

Evlillä kehittyvien markkinoiden sijoituksissa ESG asiat huomioidaan erittäin tarkasti. Sijoitusjohtajien tavoitteena on tuottaa asiakkailleen erinomaista sijoituskykyä kestäväällä, sosiaalisella ja vastuullisella tavalla. Siitä syystä he sitouttavat yritykset ESG kysymyksillä samalla pyrkien vahvaa taloudelliseen tuottoon ja positiivisiin vaikutuksiin sidosryhmissään. Tutkimukset tukevat heidän vakaumustaan. Akateemisten tutkimusten valossa tervettä ESG-käytäntöä toteuttavat sijoitusstrategiat ylittävät perinteiset strategiat. Kehittyvillä markkinoilla todisteet ovat vielä vahvempia, sillä 71 prosenttia tutkimuksista kertoo positiivisista havainnoista, kun vain neljä prosenttia ilmoittaa negatiivisista havainnoista ESG-käytäntöä toteuttavissa yrityksissä. (Flynn & Nechunaev 2019.)

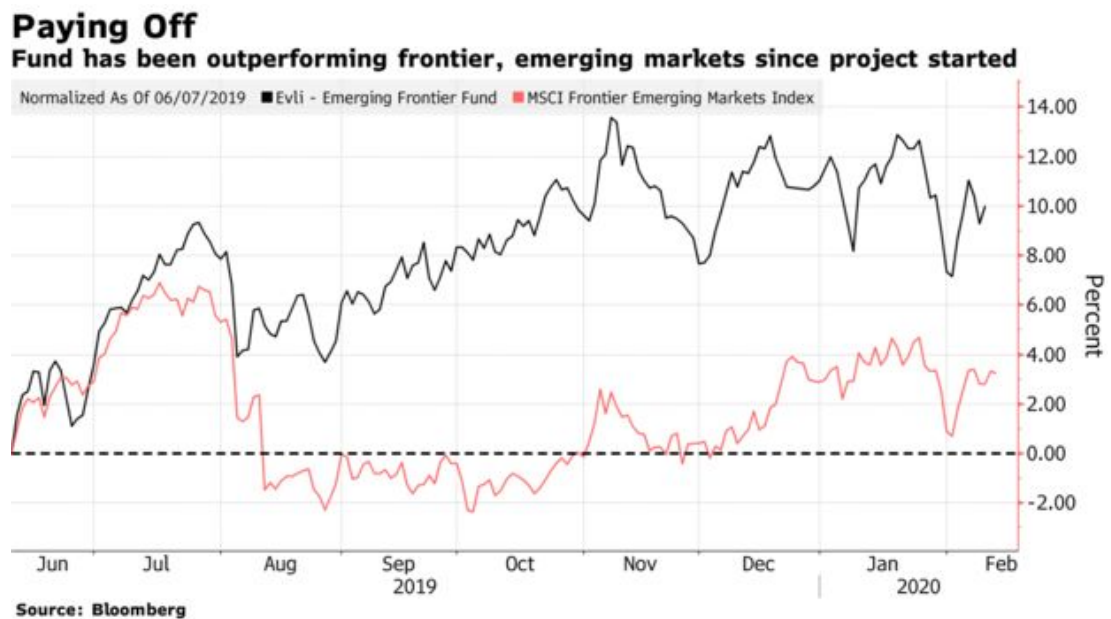
Tänä päivänä puhutaan paljon vaikuttavuussijoittamisesta ja se on valtavassa suosiossa. Tutkimukset osoittavat, että vastuullisesti ja kestävästi toimivat yritykset ovat taloudellisesti kannattavia. Finnfundin näkemyksen mukaan kehittyvillä- ja reuna-markkinoilla vaikutuksen tekeminen on usein helpompaa kuin länsimaissa. Kun katsotaan vaikutusta YK:n kestävien kehitystavoitteiden näkökulmasta, näitä vaikutuksia tavoitellessa pitäisi lähteä tuottamaan maissa, joissa kaivataan yrityksiä ihmisten perustarpeisiin vastaamiseksi. ESG -tavoitteet koskevat perustarpeita, puhdasta vettä, ruokaa, puhdasta energiaa, koulutusta ja esimerkiksi sukupuolten välistä tasa-arvoa. Kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla on koko ajan enemmän yrityksiä, jotka pyrkivät vastaamaan näihin tarpeisiin. Sijoittamalla näihin yrityksiin on selkeää, että on luomassa positiivista vaikutusta. (Kuusisto henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020.)

6.2.4 Evli 12 kuukauden aktiivinen salkunhoitomatkka

Evlin Emerging Frontier sijoitusrahaston johtajat Burton Flynn ja Ivan Nechunaev lähtivät kesäkuussa kiertämään 12 maata 12 kuukaudessa. He työskentelevät Evli Pankki Oyj:n enemmistöomistuksessa olevassa Terra Nova Capital yhtiössä. Yrityksen asiakslupaukseen kuuluu, että yrityksen edustajat tapaavat jokaisen yrityksen johdon, josta he ostavat osakkeita. Tällä menetelmällä yritys haluaa osoittaa, että tutkimustyö

sekä osakkeiden valinta on kannattavaa. Evlin asiakkaille yhä tärkeämmäksi tekijäksi ovat muodostuneet ESG kysymykset. Yritys saa matkan ansiosta mahdollisuuden valaista ESG kysymyksiä kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla ja rakentaa omaa tietopohjaa asiasta näiden markkinoiden osalta. Osassa maista ollaan hyvin tietoisia ESG:stä, mutta osassa yrityksissä kuullaan ESG kysymyksistä ensimmäistä kertaa. Matka mahdollistaa tutustumisen paikkoihin ja markkinoihin, joihin muut sijoittajat eivät ole vielä tutustuneet. (Pacheco 2020.)

Flynn ja Nechunaev ovat olleet vuorovaikutuksessa yli 500 yrityksen, mukaan lukien 237 toimitusjohtajan sekä useiden kymmenien pörssivirkailijoiden, sääntelijöiden ja paikallisten sijoittajien kanssa. Kahdeksan kuukauden matkasta on ollut hyötyä, sillä 81 miljoonan dollarin rahaston tuotto on ollut kymmenen prosenttia matkan alkamisen jälkeen. Rahasto on voittanut MSCI Reuna Kehittyvät Markkinoiden indeksin 3,4 prosentin tuoton euroina. Pidemmällä aikavälillä rahasto on kuitenkin alittanut kilpailijansa Bloombergin keräämien tietojen mukaan. (Pacheco 2020.)

Kuvio 2. Evli Emerging Frontier sijoitusrahasto vertailtuna IMCS Frontier Emerging Markets Indeksi vuodelta 2019 ja 2020 alku. (Pacheco 2020.)

6.3 Mitä sijoitusvälineiden välillä kannattaa huomioida

Kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla sijoittajalla on teknisiä haasteita säilytyksistä kulu- jen ja lupien saamiseen. Usein kustannustehokkain vaihtoehto on sijoittaa yhdessä muiden kanssa, rahaston avulla. Suurta osaa sijoituksista kehittyville- ja reunamarkki- noille on vaikeaa tehdä yksityishenkilönä. Esimerkiksi Vietnamiin yksittäiseen osake- keeseen sijoittaminen ei ole nopeaa eikä helppoa. On myös mahdollista, että se ei ole teknisesti toteutettavissa. Rahastosijoittaminen on usean mittarin mukaan järjevä si- joitusmuoto näille markkinoille. Se sijoittaako passiiviseen ETF rahastoon tai aktiivi- seen rahastoon on aina sijoittajan henkilökohtaisen arvioinnin lopputulos. Salkunhoi- tajan näkökulmasta näillä markkinoilla aktiivisuus kannattaa. Myös usein passiivisissa rahastoissa korostuu isot pääomaintensiiviset valtionyhtiöt. Aktiivisessa salkunhoi- dossa tulee esille usein ympäristökysymykset. (Rahuorg henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

Harvalla yksityishenkilöllä on sellaista informaatiota eri maiden välillä, jonka pohjalta voi tehdä päätöksiä kehittyvien maiden ja osakkeiden välillä. Asiakkaat antavat mie- lellään salkustansa osan ammattilaisten hallinnoitavaksi sijoittaessaan näille markki- noille. Aikaisemmin FIM tarjosi yhden maan markkinoihin kohdistuvia rahastoja, Ve- näjä, Intia ja Kiina rahasto. Salkunhoitajat, kuitenkin huomasivat, että sijoittajat tus- kailivat päätösten tekemistä eri maiden välillä, joten FIM uudisti tuoteportfolion, jonka avulla saa helposti hajautuksen eri kehittyviin- ja reunamarkkinan maihin. Nyt koko tuoteportfolio on uudistunut jättäen kaksi tuotelinjaa, kehittyvät markkinat, sekä reu- namarkkinat. Sijoittajan ei tarvitse arvioida henkilökohtaisesti yksittäisen markkinaan sijoittamisen kannattavuutta, vaan voi jakaa riskiä useammalle markkinalle tuotteiden sisältäessä kohteita useista maista kehittyvistä -ja reunamarkkinoista. (Rahuorg henki- lökohtainen tiedonanto 4.3.2020.)

6.3.1 FIM Kehittyvät Markkinat ESG Sijoitusrahasto

Rahasto sijoittaa pääosassa kehittyvien maiden pörssissä noteeraamiin osakkeisiin. Rahaston pääpaino on isoissa yhtiöissä. Suositeltu sijoitusaika on seitsemän vuotta ja riskiluokitus on 6/7. Rahasto on siis korkean riskiluokan omaava rahasto, jonka riski

perustuu historiallisesti mitattuun tuotonvaihteluun eli volatilitettiin ja voi tämän mukaan antaa riittämättömän kuvan rahaston tulevasta riskistä. Sijoituspäätöksiä tehdessä rahasto huomioi ESG mukaisesti yhtiöiden ympäristövaikutukset, sosiaaliset vaikutukset sekä hallintotavan. Rahaston osakevalintoihin hyödynnetään koko FIM:in Kehittyvät Markkinat – tiimin osaamista. Rahastoon poimitaan parhaat osakkeet kehittyvistä maista huomioiden vastuullisen sijoittamisen näkökulman valintoja tehdessä. Vastuullisuus on entistä merkittävämpi tekijä tuotto-riski-suhteen päätöksentekoa. Rahasto sopii sijoittajalle, jolla on halua sijoittaa kehittyville markkinoille hajautetusti. Rahasto on toiminut alkaen 7.12.2005. (FIM www-sivut 2020.)

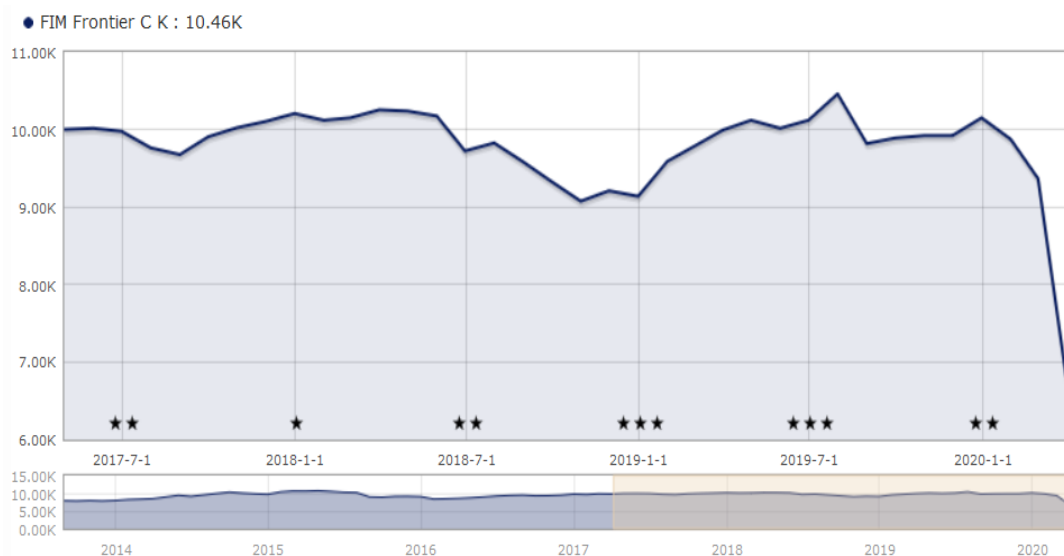

Kuvio 3. FIM Kehittyvät Markkinat ESG arvonnousu. (Morningstar www-sivut 2020.)

6.3.2 FIM Frontier C

Rahasto sijoittaa reunamarkkinoille, jotka ovat sijoittajille melko uusia markkinoita. Näiden markkinoiden paino kasvaa selvästi vahvan talouskasvun avulla. Reunamarkkinoiden pörssit ovat kooltaan pieniä, mutta markkina-arvo kasvaa tuntuvasti vuosi vuodelta. Talouskasvun taustalla on monia tekijöitä ja maiden elintaso kohoaa tämän ansiosta. Rahaston sijoitukset painottuvat finanssi- ja kulutussektorin yrityksiin, jotka hyötyvät kansan vaurastumisesta ja keskiluokan kasvusta. Rahaston suositeltava sijoitusaika on kuusi vuotta ja riskitaso on 5/7. Rahasto sopii sijoittajalle, joka haluaa ottaa salkkuunsa tavanomaisesta poikkeavia sijoituskohteita sekä korkean tuottopotentialin

omaavan kohteen. Toiminnan rahasto on aloittanut 30.8.2013. (FIM www-sivut 2020.)

Kuvio 4. FIM Frontier C K rahaston arvonnousu. (Morningstar www-sivut 2020.)

6.3.3 FIM Kehittyvät Korko

FIM Kehittyvät Korko rahasto sijoittaa kehittyvien maiden yritysten ja valtioiden joukkolainoihin. Kehittyvillä markkinoilla on ollut ja tulee olemaan nopeampi talouskasvu kuin kehittyneillä markkinoilla. Nopea kasvu vahvistaa maiden valuuttoja ja tästä hyötyvät kyseisiin maihin sijoittavat korkosijoittajat. Valtioiden velkatasot ja budjettialijäämät ovat keskimäärin myös kehittyneitä maita pienemmät. Suositeltu sijoitusaika on neljä vuotta ja korkorahaston riskitaso on 4/7. Rahasto sopii henkilölle, joka haluaa osakesijoituksia pienemmällä riskillä hyödyntää kehittyvien korkomarkkinoiden tuottopotentialiaalin. Toiminnan rahasto on aloittanut 31.3.2008. (FIM www-sivut 2020.)

Kuvio 5. FIM Kehittyvät Korko arvonnousu. (Morningstar www-sivut 2020.)

6.3.4 Evli Emerging Frontier

Rahasto on osakerahasto, joka sijoittaa nopeasti kasvaviin kehittyvien ja reunamarkkinoilla toimivien yhtiöiden osakkeisiin ja osakesidonnaisiin arvopapereihin. Rahaston riskitaso on 5/7 ja suositeltu sijoitusaika on yhdeksän vuotta. Rahasto sijoittaa myös tarvittaessa johdannaissopimuksiin suojautumistarkoituksessa sekä osana tavoitteiden mukaista sijoitustoimintaa. Rahasto on aktiivinen ja strategia perustuu yritysvalintaan. Rahasto pyrkii löytämään edullisesti hinnoiteltuja yhtiöitä, jotka ovat kuluttajakeskeisiä kasvavalla kassavirralla. Kyseisen rahaston kohdemarkkinat ovat vähemmän tunnettuja ja sijoittaminen niihin on hankalaa, vaikka mailla on hyvä talouden kasvuennuste. Rahaston avulla saa hajautettua eri maihin sekä mahdollisuuden korkeampaan tuottoon. Rahaston ollessa korkea riskinen, suositellaan sitä kokeneelle ja pitkän sijoitusajan omaavalle sijoittajalle. Euroalueen ulkopuolisiin sijoituksiin liittyy vahvasti valuuttariski ja rahaston arvo voi vaihdella pienellä aikavälillä voimakkaasti. Laajalla toimiala- ja maakohtaisella hajautuksella pyritään vähentämään rahastoon kohdistuvaa riskiä. Toiminnan rahasto on aloittanut 8.10.2013 (Evli www-sivut 2020.)

Kuvio 6. Evli Emerging Frontier arvonnousu. (Morningstar www-sivut 2020.)

6.3.5 MSCI Indeksien menestyminen

MSCI indekseistä kehittyvien markkinoiden indeksi on pitkällä tähtäimellä menestynyt paremmin verrattuna maailman indeksiin, sekä indeksiin, jossa on lännen, että kehittyvien markkinoiden kohteita. Alla kuvio indeksien kehityksestä nettotuotossa mitattuna.

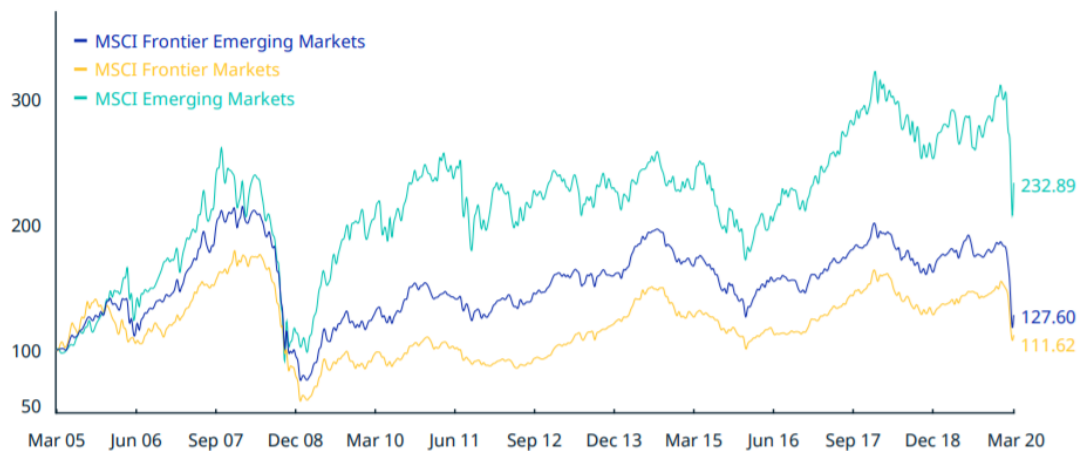
CUMULATIVE INDEX PERFORMANCE – NET RETURNS (USD) (MAR 2005 – MAR 2020)

Kuvio 7. MSCI Indeksit vertailu nettotulon mukaisesti (MSCI www-sivut 2020.)

Reunamarkkinoiden indeksi on kasvanut vähiten MSCI:n vertailuindeksien kanssa tarkastellessa.

CUMULATIVE INDEX PERFORMANCE – GROSS RETURNS (USD) (MAR 2005 – MAR 2020)

Kuvio 8. MSCI Indeksit vertailu bruttotulon mukaisesti (MSCI www-sivut 2020.)

MSCI:n indeksit toimivat vertailupohjana markkinoiden välillä, mutta eivät avaa yksiselitteisesti markkinoiden sijoituskohteiden kiinnostavuutta. Viimeisen vuoden aikana kehittyvien – ja reunamarkkinoiden indeksien muutokset ovat olleet prosentin sisällä. Indeksit kuvaavat markkinoiden tilannetta maailman laajuisesti. Esimerkki rahastoista suurin osa on kasvanut indeksiään paremmin, mutta osa myös huonommin.

7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Potentiaali nähtävissä samoissa teemoissa

Kehittyvien -ja reunamarkkinoiden potentiaali voidaan nähdä megatrendeissä kuten väestönkehityksessä, teknologian kehityksessä, maiden kehityskaarissa, leapfrogging-ilmiössä, sektorijakaumassa tapahtuvissa nopeissa muutoksissa, hajautuksen hyödyissä, riskin ja tuoton välisessä suhteessa sekä vaikuttavuuden tekemisessä siellä, missä vaikuttavuus eniten ratkaisee. Kehittyvien- ja reunamarkkinoiden kiinnostavuutta lisää kohtalovaisto, joka ohjaa ihmistä ajattelemaan saman kehityksen pysyvän muuttumattomana. Kuitenkin kulttuurit ja yhteiskunnat muuttuvat jatkuvasti nopealla kehityksellä. Muutos on nähtävissä myös markkinaluokitusten liikkumisessa, sillä

luokituksissa tapahtuu muutoksia valtioiden noustessa tai laskiessa kehityksessä. Valtiot siis pyrkivät kohti kehittyneitä markkinoita, mutta voivat myös pudota luokituksissa eri kriisien johdosta.

7.2 Riskit ovat monimuotoiset

Riskejä kehittyviin- ja reunamarkkinoihin on monia, mutta yleisemmät ovat maariskit, valuuttariskit sekä ilmastonmuutokseen liittyvät riskit. Maariskit muodostuvat poliittisista, taloudellisista, rakenteellisista ja muista ongelmista. Valuuttariski voi muodostua valuutan arvonmuutoksista ja inflaatiosta. Suomesta sijoittaessa kehittyvistä- ja reunamarkkinoiden yrityksistä on haastavampaa löytää informaatiota. Vain harvoilla yksityishenkilöillä on riittävästi tietoa kehittyvien- ja reunamarkkinoiden riskeistä ja sijoituskohteista.

7.3 Kehittyvät- ja reunamarkkinat vaativat sijoittajalta korkean riskinsietokyvyn

Kehittyviä- ja reunamarkkinoita suositellaan kokeneemmalle sijoittajalle, jolla olisi korkea riskinsietokyky sekä pitkä sijoitushorisontti. Sijoittajan tulee kestää verrattain voimakasta volatiliteettia sekä olla valmis mahdollisesti menettämään osuutensa kokonaan. Suositeltavaa on, ettei sijoitussalkku koostuisi pelkästään kehittyvien- ja reunamarkkinoiden sijoituskohteista.

7.4 Suomesta sijoittaessa rahastot toimivat hyvänä sijoitusinstrumenttina

Suomesta sijoittaessa rahastot osoittautuivat hyväksi sijoitusinstrumentiksi kehittyville- ja reunamarkkinoille. Jokainen maa kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla on erilainen ja yksittäisen sijoittajan näkökulmasta informaatiota tulisi olla runsaasti tehdessä itsenäisesti suoria sijoituksia kehittyville- ja reunamarkkinoille. Varsinkin reunamarkkinoiden- ja osaan kehittyvien maiden osakkeisiin on teknisesti vaikeaa sijoittaa yksityisenä sijoittajana, ja riskit sijoittajan asemassa voivat olla korkeat. Vaihtoehtoisia sijoituskeinoja on, mutta näiden hyödyntäminen on verrattain hankalaa Suomesta käsin. Rahastojen avulla saadaan tietotaitoa asiantuntijoilta ja asiantuntijaorganisaation tukea riskienhallintakeinojen muodossa osaksi salkkua. Asiantuntijoiden tietotaito on

suuri etu etenkin näillä markkinoilla, missä riskit ovat äärimmäisen monimutkaisia ja vaikeasti havaittavissa Suomesta käsin. Monella rahastolla on useita eri riskinhallintakeinoja suojautuakseen riskeiltä, jota varten heillä on kokonaisia tiimejä ja tutkimuksia apunaan. Jokaisesta maasta ja niiden tarjoamista sijoitusvaihtoehdoista voisi tehdä erillisen tutkimuksen, mutta kuten opinnäytetyössä kävi ilmi, ovat yksityiset sijoittajat kokeneet usein helpommaksi sijoittaa hajautetusti eri markkinoille. Päätöksiä markkinoiden, kuten myös eri sijoitusinstrumenttien välillä on haastavaa tehdä yksityissijoittajana. Suomesta löytyy useita eri rahastoja kehittyville- ja reunamarkkinoille. Yksittäisiä rahastoja löytyy kattavasti kehittyville markkinoille tai kehittyvien- ja reunamarkkinoiden yhteisesti sijoitettavia vaihtoehtoja, mutta vain muutamia yksittäisiä rahastoja reunamarkkinoille.

7.5 Talouskasvu näyttää korkeammalta

Esimerkkimaiden mukaan talouskasvu näyttää korkeammalta, kuin maailman yleisen talouskasvun odotetaan olevan, lukuun ottamatta Venäjän markkinaa. Kehittyvät- ja reunamarkkinat ovat laaja käsite, eikä yhtä kaikkiin maihin sopivaa ajattelumallia ole saatavilla. On maita, joiden talous ja kehitys on hyvällä mallilla sekä maita, joiden talous ja kehitys näyttää todella heikolta.

7.6 Opinnäytetyön tulokset tiivistettynä

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kehittyvien- ja reunamarkkinoiden potentiaalia ja riskejä sijoitustoiminnassa. Tukea minkälaiselle sijoittajalle kohde soveltuu parhaiten ja minkälaisia sijoitusmahdollisuuksia Suomesta on löydettävissä. Lisäksi opinnäytetyössä selvitettiin kuuden esimerkkimaan taloudellinen tilanne. Alla olevassa taulukossa on tiivistetty opinnäytetyössä saadut tulokset:

Taulukko 9. Opinnäytetyön tulokset tiivistettynä.

Tutkimuskysymykset	Tulokset
Potentiaali	Potentiaali on nähtävissä samoissa teemoissa kuten väestönkehityksessä, teknologian kehityksessä, maiden kehityskaarissa, leapfrogging -ilmiössä, sektorijakaumassa tapahtuvissa nopeissa muutoksissa, hajautuksen hyödyissä, riskin ja tuoton välisessä suhteessa sekä vaikuttavuuden tekemisessä siellä, missä vaikuttavuus eniten ratkaisee.
Riskit	Yleisemmät riskit ovat maariski, valuuttariskit sekä ilmastonmuutokseen liittyvät riskit.
Sijoitusprofiili	Kokeneempi sijoittaja, jolla on korkea riskinsietokyky ja pitkä sijoitushorisontti.
Suomesta löytyvät sijoituskohteet	Suomesta sijoittaessa rahastot ovat helpoin ja varmin sijoitusinstrumentti kehittyville- ja reunamarkkinoille. Suomesta löytyy paljon eri rahastoja kehittyville- ja reunamarkkinoille. Salkunhoitopalvelu tuo mukanaan asiantuntijoista muodostuvan tiimin tietotaidon ja riskienhallintakeinot.
Taloukasvu vuonna 2019	
Globaali	2,40 %
Venäjä	1,20 %
Intia	6 %
Kiina	6,10 %
Kenia	5,80 %
Bangladesh	7 %
Vietnam	6,80 %

7.7 Opinnäytetyön ajankohtaan liittyviä huomioita

Opinnäytetyön valmistelun aikana nousi esille koronaviruspandemia, joka sai koko maailman talouden sekaisin ja pörssit jyrkkään laskusuhdanteeseen. Jokaisen maan kasvuennusteet tulevat laskemaan rajusti niin lännessä kuin idässä. Tässä valossa kehittyvät- ja reunamarkkinat eivät näytä tällä hetkellä houkuttelevilta kohteilta sijoittaa. Sijoittajia voi mietityttää kasvavatko riskit suuremmiksi tulevaisuudessa, sillä pandemia toi päivänvaloon nopeasta kaupungistumisesta ja ilmastonmuutoksesta johtuvat riskit. Kuitenkin on huomattava, ettei kyse ole pelkästään kehittyvien- ja reunamarkkinoiden sijoituskohteiden kannattavuudesta vaan pörssi on hurjassa syöksyssä myös muilla vahvempina pidetyillä markkinoilla. Huomataan, että kyseinen kriisi vaikuttaa siis nykyisiin taloussuunnitelmiin koko maailmalla.

Näkisin, että opinnäytetyöni osoittaa yhteistyön tärkeyden, joka tällä sektorilla on mielestäni vielä alkutekijöissään. Rahanvirran tulisi kohdistua sinne, missä voimme vaikuttaa ja tehdä hyvää. Riskit, jotka ovat ennen olleet kehittyvien- ja reunamarkkinoiden riskejä ovat nyt koko maailman yhteisiä riskejä. Moni salkunhoitaja vaatii jo vastuullisuutta näiltä markkinoilta vieden ESG kysymyksiä eteenpäin näihin maihin. Eniten ilmastonmuutoksesta kärsivät juuri kehittyvät- ja reunamarkkinat. Voisimmeko löytää vaikuttamissijoittamiseen vastauksia maista, joissa väestö kasvaa ja joihin ilmastonmuutoksenvaikutukset ulottuvat eniten? Vaikuttamissijoittaminen yksityishenkilölle ei ole suoranaisesti mahdollista kehittyviin- ja reunamarkkinoihin tällä hetkellä. Opinnäytetyötäni tehdessä huomasin, että tarvetta kyseiselle pääomalle ja sijoittamismuodoille on runsaasti. Jatkotutkimuksen aiheena voisikin olla tästä näkökulmasta vaikuttamissijoittaminen kehittyviin- ja reunamarkkinoihin.

Toinen huomio on, että tämä kriisi vaikuttaa syvästi koko globaaliin yhteisöön. Mitä nämä muutokset voisivat olla? Toipuuko länsi ja palaako sama järjestys markkinoiden johtajuudessa vai voiko tämä tarkoittaa jotain uuden alkua? Tuleeko kehittyvistä- ja reunamarkkinoista potentiaalinen sijoituskohte tämän kriisin jälkeen vai jättääkö se syvän taantumana näihin maihin. Emme tiedä vastauksia, enkä opinnäytetyöni valossa niitä toivonutkaan löytäväni. Opinnäytetyön tarkoitus on valottaa muita mahdollisia sijoituskohteita niin sanottujen lännen tarjoamien varmojen sijoituskohteiden lisäksi avaamalla niiden riskejä, potentiaalia sekä eri sijoitusvaihtoehtoja.

Emme voi ennustaa, mitä tulevaisuudessa tapahtuu, sillä tutkimuksista on selvinnyt, ettei lähihistorian tuotot ole tae tulevista tuotoista. Kuitenkin historialla on mielestäni merkitystä, sillä tutkimalla pidemmällä ajan jaksolla historiaa huomataan, että talouden painopisteet eivät ole koskaan pysyneet samoina. Näin voisi nähdä, etteivät lännen lähihistorian hyvät tuotot sijoituskohteissa ole aina tae tulevaisuuden hyvistä tuotoista. On jokaisen sijoittajan päätettävissä, soveltuuko kehittyvät- ja reunamarkkinat omaan sijoitusportfolioon ja siinä suosittelen miettimään omaa riskinsietokykyä tarkkaan. Koronakriisi osoittaa myös sen kuinka hauraita nämä markkinat ovat kriiseille ja kuinka paljon kurssi voi pahimmillaan heilua. Kuitenkin jokaisen laskukauden jälkeen usein alkaa uusi nousukausi, joten voimmeko löytää myös tästä potentiaalia näillä markkinoilla? Se jää lukijan pohdittavaksi.

LÄHTEET

Elo, H. & Saarhelo, J. 2018. Osakesijoittajan maailmanvalloitus. Helsinki: Alma Talent.

Evli Pankki Oyj www-sivut. 2020. Viitattu 24.3.2020. <https://www.evli.com/>

FIM www-sivut. 2020. Viitattu 24.3.2020. <https://www.fim.com/fi/>

Flynn, B. 2020. Toimitusjohtaja. Terra Nova Capital Advisors Evli Group. Skype haastattelu 3.2.2020. Muistiinpanot haastateltavan hallussa.

Flynn, B. & Nechunaev, I. 2019. ESG in Egypt: A laughing matter. 1.7.2019. Viitattu 30.3.2020. <https://www.terranovaca.com/esg-in-egypt>

Flynn, B. & Toure, A. 2019. Last month Argentina fell 50% in one day: we saw this one coming. 1.9.2019. Viitattu 30.3.2020. <https://www.terranovaca.com/argentina-fell-fifty-percent>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.

Hämäläinen, K., Oksaharju, J. & Walker, R. 2019. Pikku-Guru: Näin löydät tulevaisuuden tähdet. Helsinki: Oksaharju Capital Oy.

Investopedia www-sivut. 2019. Viitattu 7.1.2020. <https://www.investopedia.com/>

Juntunen, K. 2015. Itä nousee, länsi laskee kehitystrendit ja strategiat 2020-luvulle. Vantaa: Hansaprint Oy.

Kallunki, J., Martikainen, M. & Niemelä, J. E. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. 8., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Kiinan pörsseissä noin kahdeksan prosentin laskupäivä koronaviruksen takia – Helsingissä lievää laskua. Helsingin Sanomat 3.2.2020 Talous. Viitattu 4.2.2020. <https://www.hs.fi>

Kuusisto, M. 2020. Ekonomi, FinnFund. Helsinki. Henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2020. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Legg Mason www-sivut. 2020. Viitattu 7.4.2020. <https://www.leggmason.com>

Lindström, L. 2020. Kenian suunnattomat heinäsiirakat jatkavat kasvuaan – Kesään mennessä viljelysmaata tuhoavia siirakoita voi olla 400 kertaa enemmän. YLE uutiset 10.2.2020. Viitattu 10.2.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11197418>

MSCI www-sivut. 2019. Viitattu 18.12.2019. <https://www.msci.com>

Morningstar www-sivut. 2020. Viitattu 6.4.2020. <https://www.morningstar.fi>

Niskakangas, T. 2020. HS-Analyysi: Osakekurssit sukeltavat, kaivokset hyytyvät – näin koronavirus murentaa maailmantaloutta. Helsingin Sanomat 28.1.2020 Talous. Viitattu 30.1.2020. <https://www.hs.fi>

Oksaharju, J. 2012. Hyvästä yhtiöstä hyvään sijoitukseen. Vantaa: Hansaprint Oy.

Pacheco, F. 2020. Working in 12 Markets in 12 Months Puts Stock Picking to Test. Bloomberg 13.2.2020. Viitattu 26.3.2020. <https://www.bloomberg.com/>

Parviainen, J. 2020. Salkunhoitaja: Näkymät ovat selkeät, kehittyvät maat tarjoavat parempia tuottoja – nyt kannattaa ymmärtää korkomarkkinoita. Kauppalehti 11.2.2020. Viitattu 30.2.2020. <https://www.kauppalehti.fi>

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5., uud. p. Helsinki: WSOYpro. Viitattu 19.2.2020 <https://samk.finna.fi/Record/samk.991104546605968>

Rahuorg, K. 2020. Salkunhoitaja. FIM. Helsinki. Henkilökohtainen tiedonanto 4.3.2020. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Rosling, H., Rosling, O. & Rosling Rönnlund, A. 2018. Faktojen maailma asiat ovat paremmin kuin luulet. Helsinki: Otava.

Solanko, L. Venäjän talouskasvu on hidasta, mutta markkinat suuria. 6.6.2019. Viitattu 15.2.2020. <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2019/venajan-taloukasvu-on-hidasta-mutta-markkinat-suuria/>

Trading economics www-sivut. 2020. Viitattu 18.2.2020. <https://tradingeconomics.com/>

Virta, J. 2015. Sijoitus rahasto-opas. Pörssisäätiö. Viitattu 7.1.2020. <https://www.porssisaatio.fi/>

World Bank www-sivut. 2019. Viitattu 10.1.2020. <https://www.worldbank.org/>

Yap, L. 2019. What Are Frontier Markets and Why Invest In Them? Bloomberg Businessweek. Viitattu 7.1.2020. <https://www.bloomberg.com/>

Haastattelu

Haastateltavan nimi:
Organisaatio ja tehtävänimike:

Teema 1 Sijoittamisesta yleisesti

Millä perusteella yksityisen sijoittajan tulisi valita salkkuunsa sijoitettavat kohteet?

Teema 2 Sijoittaminen kehittyville ja reunamarkkinoille

Minkälaisia sijoitusmuotoja yksityiselle sijoittajalle löytyy reunamarkkinoilta ja kehittyviltä markkinoilta?

Miten ihmiset kokevat kehittyvät- ja reunamarkkinat sijoituskohteena? (Ymmärtävätkö potentiaalin, jos potentiaalia on?)

Miten ESG näkyy kehittyvillä- ja reunamarkkinoilla?

Teema 3 Sijoituskohteiden riskit ja potentiaali

Miten koette kehittyvien- ja reunamarkkinoiden potentiaalin sijoittamisessa?

Mitä riskejä voi kohdata sijoittaessa kehittyviin- ja reunamarkkinoihin?

Mitä keinoja teillä on varautua riskeihin sijoittaessa näille markkinoille?

Minkälaiselle sijoittajalle reuna- ja kehittyvät markkinat sopivat?

Minkälainen on sijoittajan sijoitushorisontti?

Mitä maita näkisitte tulevaisuudessa sijoittajalle potentiaalisimpina kehittyviltä ja reunamarkkinoilta?

Miksi kannattaisi sijoittaa kehittyville- ja reunamarkkinoille?

Mitä muita huomioita on hyvä pitää mielessä sijoittaessaan kehittyviin ja reunamarkkinoihin?

